

F. D. Roosevelt, ki je dokončal 10 let svoje službe v Beli hiši, je eden izmed najbolj napadanih predsednikov, kar jih je še imela ta dežela. Edino o Lincolnu bi se moglo reči, da so ga še bolj grdili. Kot on, je tudi Roosevelt zasvožen najbolj valed svojih socialnih idej. Gornje je njegova slika, ki jo je bil s Churchillom na sestanku v Afriki. Članek o Rooseveltu je v naslednji kloni.

Uspehi Sov. unije poljsko reakcijo jako prestrašili

WASHINGTON IN LONDON PRITISNILA NA
POLJSKEGA PREMIERJA, Z NOVODILOM,
DA NAJ NE TIRA SVOJIH ZAHTEV PREDALEC.
MEJE NISO GLAVNO SPORNO VPRAŠANJE

Načelo, da naj ima vsak narod sam pravico odločati o svoji usodi, je bilo močno naglašano že v prejšnji svetovni vojni. Tudi v sedanjosti se ga poudarja. Atlantski čarter zagotavlja nekaj sličnega, dasi ne tako določeno kakor v prejšnji vojni Wilsonov program.

Strah poljskih veleposestnikov pred zmago USSR

V zaveznikih taborih dalekovidni, socialno orientirani politiki nevedno svara, da nam je prav tako nevarna nacija propaganda kakor je nam nevarna poljski mašinski militarizem.

Nemška propaganda se na to kajpada nič ne ozira, nego si išče gnojnih njiv. Na njih seje in na njih tudi žanje.

Ena te vrste njiv je poljska "šlahta" in poljska hierarhija, ki se je senčila in solnčila na veleposestvih, kakor se je hierarhija v Španiji, dokler ni bilo tega ljudstvu preveč, pa je nastala republika in bila potem poražena z dobrohotnostjo demokratičnih držav.

Ko je Hitlerjeva armada udarila v Poljsko, je bila v Varšavi ena najreakcionarnejših vlad v Evropi. Vrh tega je bila koruptna in slična ji je bila edino še vlada rumunskega kralja v Bukarešti ter vlada kneza Pavla v Beogradu.

Poljski aristokrati, ki so se preskrbeli za vlogami v bankah v vseh krajih sveta, so zbežali še predno se je vojna pričela, drugim pa se je beg posrečil pozneje.

Sedaj je ta begunska "šlahta" večinoma v Angliji, kjer silovito intriguira proti — Sovjetski uniji.

Svetost privatne svojine

Poljski bogataši sicer dobro vedo, da če Hitler zmaga, bodo morali, čim jim vloga pridejo, med navaden proletarijat. Toda so prepričani v zavez-

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Po deseti obletnici službe sedanjega predsednika in kaj potem, ko mine 12-sta?

Ko je Franklin D. Roosevelt postal predsednik, je bila dežela v brezdnju največjega gospodarskega poloma v svoji zgodovini.

Zmagal je s stranko, ki je reakcionarna skoz in skoz, kakor je njemu nasprotna stranka — pravzaprav sta mu sedaj obe sovražni, a lotil se je težkega dela kar na svojo roko.

Z drastičnim ukrepom je otehl banke, v namenu, da obvaruje čimveč vlagateljev pred izgubami, a rešil je ob enem najreakcionarnejši sloj — privatne bankirje, ki so se tedaj potuhnil in molčali ko grob. Molčali bi tudi, ako bi predsednik predlagal poddržavljenje bank. Tega ni storil in to ga sedaj tepe — in nas.

Reševati kapitalizem je v sedanjih časih nesreča, pa naj ga oteva fašizem, ali pa kakršenkoli new deal.

Nihče ne more zanikati, da ni imel Roosevelt v vsakem svojem dejanju dobrih namenov. A storil je veliko napak, ker se je zavzel rešiti "naš stari način življenja."

Ob enem je poudarjal, da je tretjina prebivalstva te dežele podhranjena, brez zdravniške oskrbe in v trajni negotovosti za kruh.

Zato je oglašal svoj new deal, ki je dobil odmev v naredbah za pomoč farmerjem, hišnim posestnikom in pa brezposelnim v WPA. Največ pomoči pa so dobile korporacije vseh vrst od vladne RFC. Ta je posojevala in izgubljala. Brezposelniki so bili v pomankanju, posedujoči sloj pa je kar še naprej bil deležen knežjega udobja in račanja.

Prišla je vojna in FDR se je znašel v vrtincu svoje druge velike drame.

Od vsega začetka je napovedal svojo protivnost fašizmu, dasi tega ni prakticiral ne v Španiji, ne v Italiji, a govoril je proti odločno načelno. Dejanja bi več zalega. A imel je proti sebi dve stranki — svojo in republikansko.

Sedaj sta še bolj proti njemu. On je za štiri svobodščine, za atlantski čarter, ki ga je narisal skupno s Churchillom, in obeta nov svet.

Nedvomno mu tu pa tam uide misel na njegovega prednika Wilsona.

Govorimo o demokraciji.

A spor ni zaradi demokracije, pač pa borba med posedujočimi in neposedujočimi. Med onimi, ki delajo in žanjejo, ter tistimi, ki uživajo sadove, ne da bi sejali in želi.

V socialni revoluciji smo in predsednik Roosevelt si prizadeva pomagati sejalcem. Še dve leti službe ima pred sabo, oziroma le še leto. Ker če on ne bo več kandidiral, je predsednik v svojem zadnjem letu službe le malo upoštevan.

Upajmo, da se tragedija, kakršna je doletela Wilsona, v tej vojni ne bo ponovila. Pogoji, da se ne bo, pa je — socialističen; ne pa kapitalističen — imperialističen mir, kakršen je bil sklenjen po prvi svetovni vojni.

Pevka Anna Zaretsky Elvove, ki nastopi v nedeljo 28. marca v dvorani SNPJ

Mezosopraniška Anna Zaretsky Elvove, ki bo pela v nedeljo 28. marca na prireditvi kluba št. 1 JSZ v Chicagu, v dvorani SNPJ, na glasbenem polju v tem mestu ni novinka. Imela je svoj koncert v Kimball Hall in sodelovala na prireditvah raznih kulturnih in religioznih organizacij. Imela je vloge v operama "Faust" in

ANNA ZARETSKY ELVOVE

"Eugene Onegin" in dobila priznanje in nagrade v raznih pevskih kontestih.

Glasbo je študirala v tej deželi. Njene najpriljubljeneje so ruske klasične in narodne pesmi.

Rojena je bila v Ukrajini, ki so jo Nemci dobili v prejšnji in jo vzeli spet v tej vojni in morajo sedaj bežati iz nje. Anna je prišla v Ameriko po prvi svetovni vojni. Naravno, da se za usodo svoje rojstne dežele živo zanima in z veseljem sodeluje na takih prireditvah, na katerih se pomaga ruski vojnemu relifu.

Ne vemo še, če bo poleg cnih, ki smo jih navedli v prejšnjem seznamu, nastopil tudi Anton Šubelj, ki ne rabi predstavljania. Odgovor dobimo v kratkem. Uverjeni smo, da če bo le mogoče, bo nam nekaj pesmi zapel tudi on, ker je pripravljen pomagati obema akcijama, katerima bo ta priredba posvečena.

Več pesmi zapoje pevski zbor "Sava", ki ga tudi ni treba posebej predstavljati in ta teden nas obvesti hrvaški pevski zbor Zora, ako mu bo mogoče napraviti aranžma za nastop na tej prireditvi.

Spored bo torej pester in bo v celoti objavljen v kratkem. Vstopnice v predprodaji so po 50c.

Koliko je tednikov in revij v Zed. državah?

Lani jet izhajalo v Zed. državah 6,354 tednikov in raznih revij, leto prej pa 6,709.

P. Zakrajšek in njegova vloga v SANSu

Cemu je resigniral in kaj so njegovi nasveti za delo v bodoče? — Pomote na SNK napravile narodu veliko škodo — a za razočaranja ni še vzroka

FRANK ZAITZ

Predsednik Slovensko ameriškega narodnega sveta Etbin Kristan je v slovenskih listih minul teden v imenu odbora izjavil, da se resignacije tajnika p. Zakrajška na seji SANSa dne 27. februarja v hotelu Sherman ni sprejelo, prvič, ker ni hotel ali pa morda ni utegnil (tako trdi poročilo), biti navzoč, ko je prišla njegova zadeva na dnevni red, in posebej pa še, ker ni za izstop navedel nikakršnih tehtnih razlogov.

Kričenje sloge

Odbor, kateremu je konveneni predsednik SNK v Clevelandu poveril nalogo izbrati kandidate v Slovenski ameriški narodni svet, ni imel nič kaj lahkega nalogo.

Za tajnika SANSa je bil nominira p. Zakrajšek. Le tri roke so se dvignile proti. P. Zakrajšek je ob izvolitvi v to službo poznal že vse resolucije. Kolikor meni znano, jim na kongresu ni ugovarjal, ko smo glasovali o njih.

Po kongresu pa je začel v svoji funkciji tajnika SANSa pisati članke v slovenske dnevnike, iz katerih je bilo takoj očitno, da se za sprejete resolucije ni kaj dosti zanimal, namreč za njih smisel, pa je nadaljeval s svojo ideologijo, propagiral dvotirno taktiko in pa, da kongres v Clevelandu sploh ni bil pravi kongres, nego le predpriprava za nov, resnično vseslovenski kongres.

Tako pisanje ni bilo v skladu z duhom clevelandskega zbora. Res, da ni bilo parade, ne demonstracije, ne masnega shoda na Public Squareu ali v mestnem avditoriju. Tudi godbe ni bilo. Prvi slovenski narodni kongres torej ni bil zidan na temelju vnanjih učinkov, pač pa na podlagi, da se cementira ameriške Slovence vseh naziranj na podlagi načela, pomagati slovenskemu narodu v rešitev. Nič spornega ni bilo v tem. Vsi so soglašali. Načelo bodoče ureditve države pa je bilo odločeno z resolucijo, ki v bistvu pravi:

"Zedinjena Slovenija, v svobodni, demokratični, federativni Jugoslaviji, in če mogoče, v še kakšni večji federaciji."

Ni bilo ugovora

Tako je kongres skončal in odbor pa se je razpršil po deželi. O tem sem, kot časnikarski opazovalec, že poročal. Tu mislim v glavnem razpravljati o tajniku SANSa p. Zakrajšku, ki je veliko pisal in pisali so o njemu drugi in iz tistega gradiva zajemam motive za ta izvajanja.

Ali je bil Rev. Zakrajšek za službo tajnika prava oseba, ki je poleg službe predsednika najvažnejša v SANSu?

Kazimir Zakrajšek je bolj poklicni politik kakor pa duhovnik. Politika mu je v krvi.

V času, ko je prvič prišel v to deželo, je bil kajpada drug Kazimir kakor je danes, in učil se je takrat politike še v mehakrnožolte monarhije, kakor smo se je tedaj drugi Slo-

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Sotrudnikom Majskega glasa glede vsebine, ureditve in sodelovanja

V prejšnji številki je bilo na tem mestu objavljeno glede nabiranja oglasov v M. g.

Oglasi pomagajo kriti izdatke, a da oglaševalci sploh hočejo oglašati, žele tudi vedeti, če ima list cirkulacijo in ugled.

Majski glas ima oboje.

Urednik M. g. je povabil še mnogo starih sotrudnikov bodisi pisмено ali osebno, da nam pomagajo s prispevki tudi letos.

Nekateri so to že storili. Majski glas bo imel do sto strani, torej prostora dovolj. Vsi, ki so kaj napisali v letošnji Ameriški družinski koledar, in drugi, ki so bili naši sotrudniki prej, bodisi v koledarju, Majskem glasu ali v Proletarcu, so vabljeni, da pomagajo.

"O čem naj pišem?" vpraša ta ali oni. Najboljši spisi so taki, ki niso naročeni, nego si jih avtorji iztisnejo iz svoje miselnosti po svojem pričanju in nagajenju.

Ker nas v uradu nadleguje pomanjkanje časa, prosimo vse, da tudi ako ne dobe še enkrat posebnih vabil, vseeno pomagajo. Vsak spis bo dobrodošel.

In kar je enako važno: ker smo v razmerah kakršne so, imajo tudi tiskarne težave. Majski glas bo tiskala tiskarna SNPJ. Želi pa, da ji ne pošlje mo gradivo šele zadnje dneve, nego sproti. Torej sodelujte z nami tudi v tem oziru. Tako bomo lahko premagali z našo skupnostjo vse težave, kakor smo jih vsa leta doslej. — Frank Zaitz, urednik M. g.

Rdeči križ v kampanji za doneske

Rdeči križ je v vojnah glavna ustanova, ki donša uteho in pomoč onim, ki so jo najbolj potrebni in bi bilo brez nje izgubljenih mnogotero življenj.

Pomaga ranjencu na bojišču, vojnim ujetnikom, beguncem, otrokom v krajih, v katerih divja lakota, pomaga sploh kolikor more in kjerkoli mogoče.

Prispevek za Rdeči križ je pomoč onim, kateri bi jo od nikjer drugje ne mogli dobiti.

Vladna propaganda poudarja, da so "hoardarji", ki kupujejo živila, blago, obuvala in druge potrebščine, in pa verižniki na črnem trgu najboljši zavezniki, kar jih ima Hitler v tej deželi.

To se dobro glasi, ni pa s tem nič pojasnjeno, kdo "hoardarjem" pomaga, oziroma kdo ljudi vabi, da svoj denar vlagajo v nakupovanje potrebščin na debelo.

Ze sam predsednik Roosevelt je dejal, da mnogi vladni uradniki le govore, namesto da bi delali. Največjo škodo pa so nedvomno storili baš v napori, da se regulira distribucijo potrebščin, a namesto tega so hoteli večinoma zgolj publiciteto, pa so rekli: kmalu bo

zmanjkalo tega; in nato tako naprej in naprej iz tedna v teden.

Mar je kaj čudnega, da so ljudi preplašili in so se pognali v prodajalne ter jih izpraznili?

Za milijone in milijone dolarjev tako nakupljenih potrebščin se bo pokvarilo.

In milijone ljudi, ki živijo iz dneva v dan, ker nimajo hiš, ne čenarja, ne udobnih stanovanj, nego se morajo preživati skoz v boju za vsakdanji kruh s svojimi skromnimi dohodki, pa bo v bedi, čeprav se ta vojna vrši za osvoboditev iz bede.

Noben plačana reklama ne bi mogla špekulantom in veletrgovcem koristiti toliko, kot jim je pomagalo neplačano besedičenje vladnih uradnikov v

Washingtonu. Izgledalo je že, da kar tekmujejo med sabo, kdo bo bolj zastrašil ljudi pred pomanjkanjem, ki se bo razneslo, kakor megla, po vsi deželi, in potem pa bo morda le tu pa tam na razpolago le še nekaj zelenjave, pa konjsko meso, kot da imamo konj več kakor krav in volov ter ovac.

Tako so se veletrgovine že dosedaj znebile vsega blaga, ki je bilo že preperelo, starega fižola, in vsega drugega, kar je že bilo zanič.

Ko je ta vojna nastala, smo rekli, da ne bomo dopustili v garanju milijonov delavcev in v krvi vojakov pogojev za nov milijonarski razred. A je očitno, da to obetanje ne bo držalo. Ker že dosedaj je dobiček za posedujoče tako ogro-

men, da ga jim bi mogli splahneti le davki. Ti pa niso urejeni v tak namen.

Agrikulturni tajnik Wikard, ki je ob enem živilski komisar, je zadnjo soboto dejal, da le ljudstvo samo lahko napravi konec inflaciji, namreč s tem, da ne bo plačevalo za potrebščine pretiranih cen, ne podpiralo verižnikov in njihovega črnega trga, in ne kupovalo več kot potrebuje.

S takim svarilom ne bo prišel on nič dalj kakor so drugi pred njim. Vlada naj se loti regulacij tako, da bodo regulacije, ne pa na dosedanje načine, s katerimi se koncem konca pomaga verižništvu, ne pa splošnim koristim prebivalstva.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAPOCINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co. Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Čemu se AFL tako brani zveze s sovjetskimi in angleškimi unijami

Kmalu potem, ko je bila Rusija napadena in je kominterna spremenila svojo taktiko, se je vodstvo angleških delavskih unij odločilo znova potipati, da dožene, če bi Ameriška delavska federacija bila pri volji skleniti delovni sporazum, ali morda celo zvezo z organizacijo delavstva USSR.

Taka tipanja so angleški unijski voditelji podvzeli že pred vojno, v nadi, da bo za mednarodno delavsko gibanje boljše, ako se sovjetske unije sprejme v mednarodno unijsko zvezo, namesto da se jih odrija.

Ameriška delavska federacija je vsakemu takemu poskusu zastavila pot. Naporom predsednika kongresa angleških unij, Walterja Citrine, so bila doslej na vseh njegovih misijah v Ameriki izpodbijana tla izpod nog. Vrnili se je dosedaj še vselej praznih rok.

Ko je delavstvo v Rusiji pokazalo, da je s sovjetsko vlado stoddostno, in da se bori tako požrtvovalno, da bi ga delavstvo nobene druge dežele ne moglo prekašati, je Citrine lani in predlanskim spet poskušal ustvariti skupnost delavstva Zed. držav, Anglije in Rusije, prvič, ker bi se s tem pospešilo boljše soglasje in uspehe v vojnih naporih, in drugič, ker se mora delavstvo še sedaj potrditi, da bo kaj štelo tudi kadar se bo sklepal mir, ne samo dokler bo trajala vojna.

Stališče Ameriške delavske federacije, kar kajpada pomeni le njeno eksekutivo, ker članstvo se ne briga za "političko", je bilo vedno nasprotno kakršnikoli ožji zvezi z ruskimi strokovnimi unijami.

Predloge za sporazum z njimi je odklanjalo z ugovorom, da so sovjetske unije isto kot so v Ameriki — kompanijske unije. Kdor ni zaslepljen, je dosedaj že lahko tisočkrat spoznal, da je tako primerjanje ne samo krivično delovnemu ljudstvu Sovjetske unije, nego ob enem v škodo vsemu delavskemu gibanju po svetu.

Tako je Walter Citrine po navodilu zveze angleških unij nedavno spet prišel v Ameriko in na nekem sestanku glavnih vodij Amer. delavske federacije, kakor poroča tehnik Labor, glasilo bratovščine železničarjev, "vrgel bombo mednje" z dolno izjavo, da naj položaj spozna za takega kakršen je, ne pa uganjati kaprice delavstvu in bodočemu miru v škodo.

Stališče vodij AFL je lahko razumeti vsakemu, ki pozna razvoj te organizacije. Ko se je razvijala pod Gompersom in pozneje, se je v nji vztrajno odbijalo "izme", predvsem socialistični program, in kapitalistični politiki niso imeli še nikdar nikjer v delavskih organizacijah za svoj boj proti socializmu boljših zaveznikov kot pa so jim bili reakcionarni unijski voditelji A. F. of L.

Od kar je to deželo udarila kriza in potlačila tudi staro AFL kot še nikoli prej, namreč od leta 1929 pa do te vojne, se je v nji veliko spremenilo. Prvič v svoji zgodovini se briga tudi za socialne probleme — zares briga, dočim jih je prej označevala za sanje, "izmov", s kakršnimi noče imeti nič opravka.

To je napredek, a pomeni le neznaten korak vanj.

Morala bi veliko dati, posebno ako bi se zavedala važnosti vprašanja kakšen naj bo mir in komu naj koristi. Toda milijoni sovjetskih delavcev so ji še vedno le "kompanijska unija".

Več sreče bi imel Walter Citrine v teh prizadevanjih z unijami CIO, ki so pripravljene v tak sporazum. A dosedaj jim je na ljubo Greenovi AFL kazal zgolj hladno lice in v občevarju z njimi je nastopal, kot da ima pred sabo zastopnike države "drugega reda".

Delavski voditelji v Angliji vedo veliko bolj kot ameriški, da je razdvojenost ameriškega unijskega gibanja silno nevarna ne samo delavstvu v Zed. državah, kar je jasno vsakemu, ki noče biti slep, že sedaj, in še bolj pa bo, ko bo konec vojne.

Prav radi tega je bil Walter Citrine spet poslan na težavno misijo pridobiti najkonzervativnejše unijske voditelje na svetu za sodelovanje s "kompanijskimi unijami" v USSR.

Težaven problem. Kajti ameriška kapitalistična propaganda ne pozna odmora in meša pamet mnogim ljudem, ki se drugače smatrajo za liberalce, toda omeni jim "komunizem", pa je po njih! Takoj so na kapitalistični strani.

Ne zapopadejo, da je bilo vodstvo angleških unij od postanka kominterna proti njeni taktiki, niti ne razumejo, da so angleški Citrini, Bevin, Morrisoni itd. realisti, ki so sposobni domniti, od kje jim preti nevarnost.

Ako bo ta vojna za demokracijo in socializem izgubljena, kakor je bila prejšnja, bo padlo veliko krivde na plehlost voditeljev AFL, ki še vedno smatrajo, da je njihova glavna naloga in čednost, otepati se "izmov", socialističnih seveda, ne pa

Tisočim vojakov je rešeno življenje s krvjo, ki jo dajejo moški in ženske v Zed. državah Rdečemu križu. Gornje je slika vojaka, ki mu dajejo kri nekoga njegovega neznanega rojaka. Rdeči križ je sedaj v kampanji tudi za denarne prispevke.

PARTIZANI BOLJ "DIVJI", KOT PA NACIJI IN ITALJANSKI RAZBOJNIKI IN OSVOJEVALCI

V prejšnjih dveh številkah smo ponatili nekaj notic o "divjaštvu partizanov" v Sloveniji, ki uganjajo večje krvočnosti — namreč če hočete verjeti poročilom, ki jih dobivajo in širijo krogi "zamejne" vlade, posebno njen slovenski oddelek — kot pa so jih v starih časih Turki, ali kot jih je Atila, dočim so v primeri s partizani Hitlerjevi in Mussolinjevi rabili skoro svetniki!

So to čudne reči, ki nas spominjajo na marsikaj. Na primer na slične propagande, inspirirane od vatičanske diplomacije od kar je minula prva svetovna vojna. "Komunisti" so ji bili glavni cilj za streljanje vanje in to celo v deželi, kjer katoliška cerkev ni imela kaj izgubiti.

Tako se je pričela — kot je bilo v tem listu že velikokrat omenjeno — stara borba v starih smereh, katera izmed velešil naj ima na Balkanu zaslonbo in vpliv.

Sovjetska unija je, bila na Balkanu dolgo pasivna, razen v kolikor je uporabljala kominterno za širjenje svoje politike, ki pa je bila zgolj negativna, konstruktivna pa prav malo. Jugoslavija je bila do zadnjega — kar se vlade tiče — Sovjetski uniji sovraina, in v tem oziru sorodna bolgarski in tudi rumunski vladi. Enako grški.

Zdi se, da je vladi v Moskvi tega zadosti, pa se je umešala v teh homatiyah in v nji sovrano politiko spet v balkanske dežele in prav radi tega je podprla partizane in obsenčila Mihajloviča.

Da-li ga dolži izdajstev ter sodelovanja z ošičem po krivem ali ne, ne vemo. In ne bomo vedeli, dokler se vlade med sabo ne sporazumejo, točno pa bo o tem poglavju povedala šele hladna zgodovina, ki pa ne pride pred nas v pisani, zanesljivi obliki prej, ko bo vone konec in še potem ne tako kmalu.

Krvoločnost partizanov

Toliko za uvod k nadaljnjemu citiranju poročil iz katoliških glasil, ki jih priobčujemo pod vzglavjem "Baragov svetilnik" in jih prireja nekdo, ki se podpisuje s "Promoter". Tiste notice zbirajo v starem kraju slovenski duhovniki, ureja se jih v škofijski pisarni v Ljubljani, od tam gredo v Rim, nato so poslane v London jugslovenski zamejni vladi, kjer slovensko pošto dodela slovenskem oddelku, v kateri

kapitalizma, ki je tudi "izem", pa mu podzavestno pomagajo, namesto da se bi borili proti njemu.

Če dobimo fašizem, bo to zasluga te zmotne taktike. Morda voditelji AFL že vedo, da nam je fašizem veliko nevarnejši kot "komunizem", in da se v tej deželi fašistično naziranje jača. In če to vedo, tega še vseeno nikakor nočejo priznati, pa vztrajajo na starih stranpotih.

rem imata glavno besedo Miha Krek in pa bivši urednik ljubljanskega Slovenca duhovnik L. Kuhar. Kar se v tisti pisarni odobri gre potem v New York, kjer je ta material na upogled ministru n. r. Snoju, p. trtu Ambrožiču, ki je tam vpodlen, in pa Rev. Zakrajšku, drugim pa ga pošiljajo na upogled v kolikor se zanašajo na take posameznike, da jih lahko spravijo v dvome, ali pa čisto izbegajo.

Naj se čuje obe plati zvona

Kakor v prejšnjih dveh številkah, naj bo tudi v tej dobesedno priobčeno poleg našega komentatorja tudi gradivo, ki ga priobčujemo glede bojev v Sloveniji katoliški listi. Sledeče je iz Glasila KSKJ z dne 3. marca. Naslov: "Baragov svetilnik" in podpis, "Promoter". Torej:

"Preden se kaj napišem o teh naših nesrečnih partizanskih početjih naj podam na tem mestu dve pismi s partizansko mentaliteto, ki sta bili poleg drugih zanešeni iz gozdov v svet po ubežnikih iz partizanskih vrst in natisnjeni v dnevnem časopisu. Priponiti je namreč treba, da vsi časopisi sedaj brez prikrivanja pišejo o partizanskih grozotah in svare ljudi pred simpatiziranjem s partizani. V tem se nič ne ločijo časopisi med seboj, vsi so edini v prepričanju, da je partizanstvo nesreča za narod. Kaj bi ne bili, ko vsi lahko na svoje oči vidijo, kam vse to vodi. Ena omenjenih pism se glasi:

Razpnite čez ves svet vešala! Naš bog so: Rop, požig, umor! Divjajte! Kri je zakrčala! Glavo je dvignil v nas upor. Hura! Mi rdeči pionirji! V temelje, v oboke — bombe — ekrazit! Jutri — rdeči inženirji, skoz slavolet — nov svet gradit! Naš smeh se razvira v domovini! S čim prali bomo kri? S krvjo! Prijetuhnite! Pri nas v gozdovih tesarji novih dni pojo!

"Druga pesem je pa taka:

Poglejte nas, a ne v obraz! V sreci kipeča nam pogled! Zakaj v obraz — v obraz smo čudni, morda se zdimo ostudni... A v naših prsih je mladost in v žilah naših lije kri, kri vseh ljudi — kri Marksa in tlačanov kri — kri Lenina in rimskih sužnjev kri, kri novih, srečnejših ljudi...

"Med partizani krožijo cele pesmarice podobnih pesmi, ki so v kakem izvodu prišle iz gozdov po ubežnikih. Teh je vedno več, zakaj veliko naših mladih je bilo s silo odvedenih v gozdove, in so komaj čakali prilike, da bi se rešili pa, tudi cele čete takih, ki so se bili iz idealizma pridružili partizanom, so spoznale kaj kmalu resnične načrte partizanskega gibanja in so se stregli. Ti ubežniki sedaj pripovedujejo po vaseh svoje doživljaje in tako svet spoznava tudi notranji

(Nadaljevanje na 5. strani.)

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Prvi dnevi v marcu so mrzli, kot da smo v januarju. Komaj človek spregovori o pomladi, pa se zopet povrne zima. Godi se nam kot tistemu medvedu, ki se je iz zimskega spanja prezbodaj zbudil. Potrpi, saj bo kmalu pomlad!

V Nemčiji in v nemško okupiranem ozemlju se že bliža pomlad. Ponekod je že tam. Ali ta pomlad, katera navadno prinaša nov up in novo življenje, ko stari in mladi pohite ven v naravo — ven iz zaduhlih mest, v kraje, kjer cveto zvončki in vijolice, bo sedaj prinesla samo ogenj in smrt. Kuga fašizma, katera je zapalila ves svet in iz cele Evrope napravila eno samo strašno mrtvašnico — mora poginiti v ognju! In kakor ob vseh takih prilikah, milijoni nedolžnih bo moralo trpeti.

V Rusiji

Kot ves čas zadnjih dvajset mesecev, je vzhodna fronta še vedno najvažnejša. Ruska ofenziva, katera se je začela zadnjega novembra, gre še zmerom z nevstavlivo silo naprej. Ržev je padel. Utrdbe, katere so bile lansko leto smatrane za nevzavzetne, se drobje kot glinast lonček. Semjon Timonenko, katerega je nekaj naših prijateljev zelo pogrešalo, misleč, da ga je stric Jože mogoče likvidiral, vodi to novo ofenzivo. In to v kraju, kjer so bili Nemci najbolj utrjeni. Kdo bi bil mislil, ali sanjal nekaj podobnega pet mesecev nazaj? Ko sem jaz vedno trdno veroval v končno rusko zmago, sem vendar trepetal, kaj če Stalingrad pade? Nobeden, kdor je sledil tej strašni nemški šili, poveljevali od najboljših pruskih možganov in sestavljeni iz milijonov mladih fanatičnih, v nacizmu izsolanih Nemcev, se ni mogel počuti drugače. Kaj, če bi bil padel Stalingrad? Zveza med Kavkazom in ostalo Rusijo bi bila pretrgana. Tudi če bi Rusija še ostala v vojni, njena sila bi bila smrtno oslabiljena. Kaj bi to pomenilo za nas in za Evropo, si lahko predstavljamo.

Položaj v Afriki se zboljšuje. Franco v Španiji še vedno mobilizira. Kot so nam povedali zadnji teden iz državnega departamenta, Franco še vedno dobiva od nas olje in druge potrebščine ali ne več kot za šestdeset dni uporabe. In ob enem so pojasnili, da je to apizanje v tem kočljivem afriškem položaju potrebno. Saj tako nekako se glasi tista novica. Kakšna kazen za Chamberlainovo marelo!

Zavezniška letala so dnevno nad Nemčijo in pa nad po Nemcih zasedenem ozemlju. Na tisoče ton eksploziv pada na nemška mesta vsako noč in vsak dan že teden za tednom. Goeringova Luftwaffe je nezmogljiva ustaviti te strašne napade, kateri drobne nemška mesta v prah. Za Nemce je bil velik "špas", ko so Goeringova letala drobila Varšavo, Rotterdam, Belgrad, London in Coventry... Danes, ko se pa isto dogaja v Nemčiji — je pa nekaj drugega.

Poljska in mir

Ko sem pred dnevi čital naše dnevno časopisje sem se spomnil sodelavca Martineka in njegovega predavanja pred zadnji petek v SDC. Ali se poljski veleposelniki in plemstvo res ne bodo nikdar nič naučili? Amerika in Anglija sta polni te poljske šlahte, katera je zaigrala svojo lastno državo in skuša to igro spet ponoviti. Upali smo, da bo poljski džingolitični duh v tej vojni ohladel, ali kot izgleda, je ravno nasprotno. V njeno provizorično vlado v Londonu se je urinilo cel kup fašistov, kateri skušajo sedaj ubiti vsako zblizanje med ruskim in poljskim ljudstvom. Gre za vprašanje poljske vzhodne meje, v kateri živi več kot osem milijonov Maioresov, katere je Pilsudski s silo odtrgal Rusiji in jih priklaplil leta 1920 k Poljski. Te ljudi, katere so poljski "polkovniki" držali brez vsake ustave in pravice, jim odrekali vsako kulturno gibanje in jih

skušali čez noč napraviti za Poljake, te ljudi hočejo poleg vzhodne Pruske zopet nazaj v novo veliko Poljsko. Zavezniske vlade niti kaj rade ne poslušajo teh pojavov. Ali kot izgleda, bo treba bolj odločnih korakov.

Gandhi je post srečno prelat. Da je s tem rešil nas in Anglijo velikih skrbi, je gotovo. Kajti njegova smrt bi prinesla težke posledice za Indijo ter za nas. Je veliko ljudi, katerim je Gandhi navaden šarlatan in jim je njegov post prinesel le mal nasmehljaj — ali to so ljudje, kateri niso nikdar študirali Indije ter indijskega vprašanja.

Ravno ko to pišem sem čital, da je "Cankarjev glasnik" začasnno prenehal. Niti kaj rad ne slišim te novice. Listi, ki je bil Cankarjev glasnik, so nam potrebni in velika škoda je, da je bilo tako malo zanimanja med progresivnimi Slovenci v Ameriki za ta list. Cankarjev glasnik je svoječasno urejeval s. Etbin Kristan, zadnje leto pa Ivan Jontez. Jaz vem, da so bile velike težave in še več dela, ali iskreno želim, ko se zopet povrnejo mirni časi, da Cankarjev glasnik ponovno oživi.

Ruski relief

Izgleda, da bo vsota \$500 dozešana. V eni prihodnjih številki bom omenil vsa imena nabiralcev in koliko knjig so pridali, posebno omenjam ženski društvi Nada in Bled, kateri so mi šli zelo na roko. Če dosežemo to vsoto — bo ta odsek JSZ nabral skoro tisoč dolarjev za ruski relief. Kar je za tako malo organizacijo — velika vsota! Z našo propagando smo pomagali raznim društvom, katere so prispevala vsote direktno v SNPJ. Na tem mestu se vam, sodrugi in sodružice, lepo zahvaljujem. Ne prenehajte, temveč z delom naprej!

Sodrugi John Zornik iz Detroita mi je poslal deset dolarjev za ruski relief. Daroval jih je s. Franjo Kuhovski. Iskrena hvala!

Za Proletarčvo veselico, katera bo 29. marca, je veliko zanimanja. Program, izvedenši par točk, je že dovršen in bo v eni prihodnjih številki priobčen. Našim somišljenikom pa: Vi veste, koliko je v današnjem času truda in dela, predno je mogoče prirediti nekaj dostojnega. Zato vas prosimo, pokažite nam vašo naklonjenost ter napolnite dvorano S. N. P. J. v nedeljo 28. marca. Na svidenje!

Koliko je nemških vojakov v Afriki?

Ko je bil general Rommel pred vratmi Aleksandrije, so cenili, da ima njegova armada kakih sto tisoč nemških in dve sto tisoč italijanskih vojakov. Poročevalec Ass. Pressa ceni, da ima sedaj v Tuniziji kakih 80,000 nemških in nedvomno najmanj toliko italijanskih vojakov.

Tole mi ne gre v glavo?

Kako da radikali vseh vrst po svetu raje sovražijo drug drugega med seboj namesto da bi se združili za boj proti skupnemu sovražniku?

POVESTNI DEL

Hudiček v steklenici

Robert Louis Stevenson. — Prevedel V. P.

(FILOZOFSKA PRIPOVEDKA)

(Nadaljevanje.)

"Resnično, Kokua, nisem poročen," je odvrnil Keave, "in do te ure nisem nikdar mislil, da bi se poročil. Toda, da ti povem po pravici: srečal sem te tu ob poti in videl sem tvoje oči, ki so kakor zvezde, in moje srce je poletelo k tebi tako hitro kakor ptica. No torej: če nočeš ničesar slišati o meni, potem povej in odjedi bom dalje proti domu; če pa ti nisem manj mar kakor katerikoli drug mlad mož, mu tudi to povej! Zavil bom preko noči k tvojemu očetu in jutraj se bom pogovoril z dobrim možem."

Kokua ni rekla nobene besede, toda gledala je preko morja in se smejala.

"Kokua," je dejal Keave, "če ne rečeš ničesar, bom mislil, da je odgovor dober. Pojdiva torej proti hiši tvojega očeta!"

Stopala je pred njim in se vedno ni govorila. Le tu pa tam se je ozrla in pogledala s pet stran, trakove svojega klobuka pa je imela med zobmi.

Ko sta prišla do vrat, je stopil Kiano na svojo verando, glasno je zaklical in pozdravil Keaveja z njegovim imenom. Takrat ga je deklica pogledala, kajti sloves Velike hiše je prišel tudi njej do ušes. Skoraj gotovo je bila velika skušnjava. Ves večer so veselo preživeli skupaj in dekle je bilo pred očmi staršev predrzno kakor vrabec ter je dražilo Keaveja, kajti bilo je domiselno. Naslednjega dne je spregovoril s Kianom, potem pa je poiskal dekle, ki je bilo samo, in je dejal:

"Kokua, ves večer si me dražila in še je čas, da mi rečeš, naj grem. Nisem ti hotel povedati, kdo sem, ker imam tako lepo hišo in sem se bal, da boš preveč mislila na hišo in premalo na moža, ki te ljubi. Zdaj veš vse, in če me ne želiš več videti, potem povej kar takoj."

"Ne," je rekla Kokua. Toda zdaj se ni smejala, Keave pa tudi ni dalje spraševal.

Tako je Keave smilil. Bilo je naglo, toda tudi puščica leti naglo in puščina kroga še hitreje in vendar obe dosežeta cilj. Naglo je bilo, toda seglo

je tudi globoko. Misel na Keaveja je napolnila dekletu vso glavo. Slišala je njegov glas v kipenju valov ob obrežju iz lave. Zaradi tega mladeniča, ki ga je videla le dvakrat, bi zapustila očeta in mater in domači otok. Keave pa je brzel na svojem konju po gorski poti pod čerjo ob grobovih in zvok podkev ter Keavejev glas, ki je prepeval od veselja, je odmeval iz votlin mrtvih. Prispel je do Svetle hiše in je še vedno pel. Sedel je in jedel na širokem balkonu in Kitajec se je čudil svojemu gospodu, kako je prepeval med dvema založajema. Sonce je zašlo v morje in noč je prišla. Keave je šel na balkon ob svetilniki svetlobi, ki je padala visoko na pot, in zvoku njegovega prepevanja so se čudili ljudje na ladjah.

"Tu sem zdaj v svoji hiši na višini," je dejal sam sebi. "Boljša najbrže ne bo moje življenje: to je višina gore in vse naokoli mene se nagiba navzdol k slabšemu. Prvič bom uporabil sobe, skopal se bom v moji lepi kali z vročo vodo in z mrzlo in sam bom spal v postelji moje poročne sobe." Kitajec je dobil ukaz ko je že spal in moral je vstati ter zakuriti ognjišče. Ko je delal spodaj pri svojem kotlu, je slišal nad seboj v razsvetljenih sobah prepevanje in vriskanje svojega gospoda. Ko je voda zavrela, je Kitajec poklical svojega gospoda in Keave je odšel v kopalnico in Kitajec je slišal, kako prepeva, ko polni marmornato kad in slišal je, kako prepeva in spet prepeva, ko se sladi — dokler ni prepevanje nenadoma prenehalo. Kitajec je prisluskoval in prisluskoval, šel je gor v hišo, da bi vprašal Keaveja, če je vse v redu in Keave mu je odgovoril: "Da," ter mu ukazal, naj gre v posteljo. Toda nič več ni bilo prepevanja v Svetli hiši in vso noč je slišal Kitajec korake svojega gospoda, ko je hodil po balkonih okoli hiše."

Stvar pa je bila sledeča: Ko se je Keave sčel, da bi se okopal, je zapazil na svoji koži madež, kakor mahovit madež na skali, in od takrat ni več pel. Poznal je namreč take madeže in je vedel, da se ga je lotila kitajska bolezen.

Seveda je za vsakega človeka žalostno, če se ga loti taka bolezen in žalostno bi bilo za vsakega človeka, če bi moral zapustiti tako lepo in udobno hišo in se ločiti od vseh svojih prijateljev ter oditi na severno obalo Molokaia med silne pečine in kipenje morja. Toda kaj je vse to v primeri s Keavejem, ki je videl svojo najljubšo šele včeraj in ki jo je to jutro šele pridobil? Zdaj pa je videl, kako so se vse njegove nade v trenutku zdrobile kakor ko stekla.

Nekaj časa je posedal na robu kopalne kadi, nato pa je poklečal in zakričal ter planil venkaj. Tekal je neprestano gor in dol, sem in tja po balkonu kakor obupanec.

"Od srca rad bi zapustil Havaj, domovino mojih dedov," je pomislil Keave sam pri sebi. "Od srca rad bi tu gori v gorah zapustil svojo hišo, visoko ležečo, z mnogimi okni, junško bi lahko šel pa Molokai v Kalaupapo ob čerih, da bi tam živel z gobavci in tam spal, daleč od svojih pradedov. Toda kakšno krivico sem storil, kakšno nesrečo zavabil na svojo dušo, da sem moral srečati Kokua, luč mojega življenja! Nikdar je ne bom smel zaslužiti, ne dlje gledati, nič več je ne bom smel božati s svojo ljubečo roko. In zato, zaradi tebe o Kokua, tožim!"

Bil pa je Keave čudovit mož. Tam gori v Svetli hiši bi namreč lahko prebival leta in leta in nihče ne bi opazil, da se ga je lotila lepra. Toda do tega mu ni bilo, če je moral izgubiti Kokua. In nadalje — poročil bi lahko Kokua, bolan kakor je bil, in marsikdo bi to storil, ker bi imel črno dušo. Keave pa je ljubil dekle možato in ji ni hotel škodovati in je ne vodi v nevarnost.

Nekoliko kasneje, ko je minula polnoč, se je domislil Kitajec. Stopil je na prag zadnjih vrat, kjer sta sedela z Lopakom in prikliskal si je v spomin tisti dan, ko je pogledal hudič venkaj. Ob tej misli mu je polodenela kri v žilah. "Strahovita stvar je steklenica," je pomislil Keave, "in strašen je hudiček in strašno je tvegati peklenški ogenj. Toda katero drugo upanje mi preostaja, da ozdravim svojo bolezen ali da poročim Kokua? Kaj? Če sem enkrat ključoval hudič le zato, da bi dobil hišo, pa naj ne ključujem ponovno, da bi dobil Kokua?"

In spomnil se je, da bo naslednjega dne priplula mimo ladja "Hall" na svojem povratku v Honolulu.

"Tja moram najprej in poiskati moram Lopaka," je pomislil. "Kajti moje največje upanje je zdaj, da dobim nazaj isto steklenico, ki sem se je s tolikim veseljem znebil."

Niti trenutka ni mogel spati, pri jedi se mu je zataknil grizljaj v goltancu, poslal pa je pislo Kianu in ob času, ko bi moral pripluti parnik, je jeznil preko čeri ob grobovih k obali. Deževalo je. Njegov konj je stopal trdno. Gledal je v črne odprtine votlin in zavaljal mrtvece, ki so tam spali in niso imeli nobenih skrbi več. Pomislil je, kako je dan popreje dirjal mimo, in se je čudil. Tako je prišel v Hooke-ino in zbrana je bila kakor ponavadi vsa sosenska zavaljo parnikovega prihoda. Pod valovito ploščevino streho so sedeli ljudje pred trgovinami in se šallili ter pripovedovali novice. V Keavejevih prsih pa ni bilo veselja do govorice, sedel je sredi njih ter gledal v dež, ki je padal na hiše, in v penec se kipenje, ki je bilo ob pečine, in vzdihni so se mu dvigali v grlu.

"Keave iz Svetle hiše je žalosten," so govorili drugi drugemu. Res, tako je tudi bilo, in to ni bil čudež. Nato je priplula ladja "Hall" in obrežni čoln ga je prenesel na krov. Ladijska krma je bila polna belecev, ki so kakor ponavadi obiskali vulkan; v osredju ladje je bilo polno kanakov in v ospredju

Slika z bojišča v Afriki, kjer ameriške in angleške čete tirajo nemškega maršala Rommela na čezdalje manjši kos Tunizije, dasi se upira kolikor more.

ladje je bilo vse polno divjih volov iz Hiloa in konj iz Kaua. Keave pa je sedel ločen od vseh v svoji bridkosti in je oprezal po Kianovi hiši. Tam je ležala globoko na obali v črnih skalah, zasenčena s kokosovimi palmami — in tam poleg vrat je bil rdeč holoku, nič večji od muhe, in se je premikal sem ter tje marljivo kakor muha.

"Oj! Kraljica mojega srca," je zaklical, "tvegal bom svojo ljubo dušo, da te bom dobil!"

(Dalje prihodnjic.)

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Jos. Durn je nedavno pisal v Proletarcu, da bi moral ta list imeti več dopisov in je apeliral na soimisljenike, da naj mu s svojimi poročili iz našelbin pomagajo ustvariti zanimanje med čitatelji. Uredništvo je na 1. strani komentiralo to njegovo priporočilo in pojasnilo s svojega stališča, čemu ni v Proletarcu več dopisniškega gradiva kakor ga je.

Tudi jaz se počutim prizadetim. Svoječasno sem mnogo pisal. A prišlo so ovire, kaj so bi se izgovarjal!

Časa kajpada ni. Vsakdo, ki je zaposlen, si ga mora pritrpati za vsako drugo stvar. A to še zmerom ne sme biti vzrok, čemu ne bi mogli dopisniki bolj pogosto s svojimi poročili v Proletarca.

Kot je bilo že poročano, mi je po dolgi, mučni bolezn, umrla hčerka Freda. Preminula je 14. feb. v otroški bolnišnici (Children hospital) v Columbusu. O. Tri leta in osem mesecev jo je mučila kostna jetika, ki je končno svojo razdejano dokončala in ji uničila mlado življenje.

Je resnica, kakor je Proletarec poročal, da smo se prizadevali na vse moguče načine, da ji bi oteli življenje. Vse kar smo zmogli, smo storili.

In prav tako je storila zdravniška veda. A so slučajki, ko je bolezen razpásena predaleč. Hči Freda je v tej dolgi bolezni pretrpela neizmerno bolečin, ki se jih ne more popisati. Niti ne naših ki smo ji skušali pomagati, pa ni bilo moguče.

Vsem, ki so nam izrazili sočutje, iskrena hvala. Šele ob tej priliki sem uvidel, da nisem pozabljen. Vzpodbudne besede, ki so jih nam nekateri pisali učinkujejo in ti dajo pobudo. Ne bom jih pozabil.

Da, Durn ima prav. A le čemu Proletarec nima več poročevalcev kot pa nas je? Posebno sedaj bi mu jih bilo treba.

Kako važen je ta list, je pokazala številka, v kateri smo izvedeli vse podrobnosti o spletkah proti L. Adamiču. In iz nje smo izvedeli tudi glede resolucije Ameriške bratske zveze, ki zahteva v našem gibanju, kar se SANSa tiče, odločno stališče, da bodo ljudje vedeli, pri čem so.

Tu se je vršila ustanovna seja SANSa v nedeljo 28. februarja. Marsikdo izmed navzočih je imel v žepu Proletarca, v namenu, da se drug z drugim pomenimo, kaj je na tej stvari.

Ker naši napredni listi o teh rečeh premalo poročajo, in je bilo šele iz te številke Proletarca razvidno, da so nesoglasja tudi tu mogoča, smo se zavezali, ne se prenačiti, ako se bi kdo razburil, pač pa poskrbeti, da se postojanka ustanovi in potem organizirano sodelujemo.

Na tem našem sestanku je bilo namreč zastopanih devet društev raznih naših jednot in zvez. Zaključili smo iti na delo s kolekto od hiše do hiše in sploh pomagati našemu krvavečemu narodu kakor že najboljša mogoče.

Glede spletk poradi Adamiča pa je bilo sklenjeno, da se čakamo, dokler odbor sam ne izrazi svoje. (Op. — Njegova izjava je v tej številki Proletarca.)

Rečem pa, da smo si mnogi slovenski Slovenci drugače predstavljali. Tako pa so dobili vzkiplili, ne da bi marsikje vedeli, kako in kaj in o čem se gre. Torej naj odbor SANSa pride s tem na čisto. Zase sem uverjen, da se je SANS izrekel za pošteno obrambno akcijo, brez spletk. Kar pa se je dogodilo nesporazumov, se jih pa naj tudi pojasni, da ne bo očitkov pozneje.

V teh motnjah Ameriška domovina v Clevelandu nič ne priča, da ji je za skupne interese, nego najraje le dreza. Skupina, ki se poleg nje udeležuje, v kolikor morem razvijati, SANSu nič ne pomaga. Torej kako gre ta stvar?

Mi smo za skupnost, pomagati hočemo vsem Slovincem v osvoboditev in takoj na to pa s hrano, kolikor bo v naši moči.

List "A. D." poznam iz raznih agitacij v volilnih kampanjah. Zadnjič se je navduševal za izolacionista Sweeneyja, čeprav trdi, da je ob enem za Roosevelta.

Zase sem uverjen, da če ne bo odbor SANSa previdno deloval, bo ves trud, ki je bil vložen v slovenski narodni kongres dne 5. in 6. dec. lanske leto splaval po vodi.

Tudi to vem, da je stvar laglje ubiti kakor jo zgraditi na trdni podlagi.

Zalostno poglavje med nami je tudi to, ker so slovenski časopisi tako poudarjali, da četudi smo majhni, smo pa vendarle dostojni in taktike ovađuštva ni med nami. A dogodilo se je drugače.

Čemu si naj na tak način zapravljamo naš dober kredit? In vrh tega, Adamič vendar ni zaslužil, da bi ga denuncirali, posebno še ne, ker ima pač tam, kamor se ga blati, nedvomno večje spoštovanje, kakor pa tisti, ki ga denuncirajo.

Tako smo v tej akciji za rešitev našega naroda spoznali, kdo je kdo.

Omenil sem že, da smo tu organizirali skupno akcijo za SANS. Ni lahko za one, ki so za skupnost, in morajo po težkem vsakdanjem delu tekati na seje, potem se premišljeva, da-li imajo tisti, ki so stvar začeli, tudi res vsi resnično željo delati za skupnost in korist našega naroda, ali pa so nekateri zraven kar tako. Nam se je tu posrečilo ustvariti slog. A pot, in pa izjemo po vsem zatajevanju, da sloge je naj-

manj tam, kjer je najbolj pričakujemo!

V odbor tukašnje podružnice SANSa so bili izvoljeni: Joseph Snoy, predsednik; Jos. Fabijan, podpredsednik; John Vitez, tajnik-blagajnik; Karolina Zupančič, zapisničarica.

V nedeljo 28. marca sklicuje Treasury department v Wheelingu velik shod in manifestacijo raznih narodnosti tega okrožja. Namen te priredbe je pospešiti kupovanje vojnih bondov. Več o tem bo še poročano.

V nedeljo 14. marca bo zelo važna seja kluba št. 11 JSZ. Prvič v zgodovini tega kluba se je dogodilo, da ni imel redne seje minuli mesec, prvič, ker je bilo tistega dne silno mrzlo in pa zameti veliki, dalje pa, ker se tajnik radi smrti v družini seje ni mogel udeležiti.

Zategadelj je članstvo vabljeno, da se udeležijo polnoštevno prihodnje seje 14. marca, ker na dnevnem redu je več važnih zadev, ki jih moramo rešiti, posebno glede vprašanja, ali naj imamo prvomajsko prireditev ali ne. Čas je sklepati o tem in ne smemo odlazati.

Nabiranje pozdravnih oglasov v Majski glas gre dobro izpod rok. A z nabiranjem velikih oglasov pa nisem še pričel. Ker je mnogim naročnikom tod naročnina potekla, apeliraj nanje, da naj zastopniki sodelujejo in jo naj vsakdo enemu ali drugemu poravnava ko hitro mogoče, da si prihranimo na potih in stroških. Vsi mi pravijo, da jim je list, kot je Proletarec, potreben kot še nikoli doslej, torej se dajmo tudi potruditi, da ga ohranimo. Rokaj, ki čita mnogo listov, mi je rekel nedavno: "Najraje imam Proletarca, in če bo treba kak list vsled stiske pustiti, to ne bo Proletarec, ker tega bom obdržal do zadnjega."

Joseph Snoy.

Koncert pevskega zbora "Zarja"

Cleveland, O. — Vzlic tej strašni vojni, o kateri smo mislili, da nam bo uničila vse naše kulturno delo, se še zmerom gibljemo. "Zarji" je vzela precej dobrih moči. Eni so morali v armado, nekaterim pa je delovanje v zboru onemogočeno vsled nočnega dela. A vzlic temu vztrajamo in gojimo našo slovensko pesem naprej. Nekaj slovenskih pevskih zborov je vsled sedanjih razmer moral prenehati, a Zarja pa se še vedno drži na pozorišču.

Letos priredi svoj običajni koncert v nedeljo 28. marca v avditoriju Slovenskega narodnega doma. Prične se ob 5. popoldne. V sporedu je več lepih novih pesmi, ki jih zapoje mešan zbor, dalje nastopijo kvarteti, dueti in solisti.

Namesto opere bomo na tem koncertu videli nekaj domačega, namreč prizor s petjem "Izlet v naravo". Spominjal nas bo na naše piknike, ki smo jih imeli prejšnja leta, a letos jih vsled vojne in pomanjkanja transportacije ne bo prav dosti.

V tem prizoru bomo čuli naše domače pesmi in videli bomo veselo rajanje, kakor se to godi na izletih v naravo. V prizoru je tudi precej humorja, torej dovolj priložnosti za smeh, ki ga naša publika tako upošteva. Več podrobnosti o tem koncertu bo priobčeno v kratkem.

Po končanem programu bo ples in prosta zabava. Vstopnice, ki so veljavne tudi na plesno zabavo, so po 50c. Samo na ples bo vstopnina 40c. Igral bo Johnny Peconov orkester.

Zarja apelira na vse prijatelje in somišljenike, da si nedeljo 28. marca rezervirajo za svoj posebni praznik s tem, da se udeležijo njenega koncerta. Vstopnice lahko dobite pri pevcih in pevkah Zarje, v sladščarni Mrs. Makovec v SND, in v starem poslojpu SND. Na videnje!

John Krebel.

Klic Slovincem na severni strani

Chicago, Ill. — Slovenci na čikaškem "north side" smo se zbrali dne 13. februarja in si ustanovili postojanko Slovenskega narodnega sveta. Seja, in po nji shod, se bo vršila v nedeljo 14. marca v Fleinerjev dvorani 1638 No. Halsted St. Prične se ob 2:30 popoldne.

Rojaki in rojakinje, zanimajte se za to velevažno delo in pridite na to sejo in shod. Naša naloga je velika. Potrebujemo sodelovanja nas vseh. Ne prezrite omenjenega datuma, kajti potrebno je, da ste navzoči na seji in shodu.

John Morsi, tajnik.

Nemčija hoče bolgarskih delavcev

British Information Service prinaša v svoji številki od 9. februarja naslednje poročilo nemške Transocean agenture z dne 15. januarja:

V vsem bolgarskem časopisu so bili natisnjeni danes (15. januarja) pozivi na-slovljeni bolgarskim delavcem, naj se čim aktivneje udeležujejo dela pri rekonstrukciji Evrope. Poziv je izšel iz nedavno ustanovljene "urada za rekrutiranje bolgarskih delavcev za Rajh" in je bil podpisan od njegovega načelnika.

Poziv povdarja, da je udeležba bolgarskih delavcev pri obnovi Evrope izredno velike važnosti; ti delavci, ki se javijo za delo v Nemčiji, bodo ne le pripomogli k obnovi Evrope, temveč bodo deležni tudi strokovnega pouka in si bodo nabrali v Nemčiji bogatih izkušenj ki jih bodo mogli uporabiti pozneje pri obnovi bolgarske industrije.

CHICAGO, ILL.

Priredba v korist PROLETARCA

V NEDELJO 28. MARCA 1943

V DVORANI SNPJ, SO. LAWDALE AVE.

Vstopnice v predprodaji 50c, pri blagajni 60c.

Joško Oven na tej priredbi oznanil uspeh klubove akcije za ruski relif. — Prebitek priredbe same gre ves v tiskovni sklad Proletarca.

Spored oskrbi dramski odsek, v katerem so JOŠKO OVEN, JOHN RAK in FRANK ZAITZ.

Sodelujte z nami pri razpečevanju vstopnic.

Pomagajmo ne samo k zmagi zaveznikov, nego tudi k zmagi za PRAVICEN MIR: za otmitve SLOVENSKEGA in VSEH drugih podjarmljenih narodov.

V nedeljo 28. marca pridite v dvorano SNPJ.

Prireditelj: KLUB ST. 1 JSZ.

JAVNA IZJAVA

Vsled neupravičenih očitkov in trditvev proti častnemu predsedniku SANS-a Louisu Adamiču zaradi našega skupnega obiska dne 15. januarja 1943 pri državnemu podtajniku Mr. Sumnerju Welles-u in načelniku OSS, Mr. Poole-u, izjavljamo podpisani člani in članica deputacije sledeče:

"Mr. Louis Adamič, ki je bil izvoljen na Slovenskem narodnem kongresu kot častni predsednik Slovenskega ameriškega narodnega kongresa, in ki je preskrbel, da je delegacija dobila dostop do preje omenjenih državnikov, ni nikakor govoril v svojem imenu. Vsak izmed nas ima pisano poročilo, ki je bilo sestavljeno v hotelu Willard, predno smo šli obiskat Mr. Welles-a in Mr. Poole-a.

Mr. Adamič ni rekel, da Slovenci ne bomo sodelovali z ameriško vlado, ali da ne bomo kupovali vojnih bondov. Vse, kar se je govorilo, je bilo v zaslobo ameriških Slovincem. Poučarjalo se je lojalnost našega naroda do Amerike in do žrtve, ki jih v sedanjih vojni doprinaša, da se tako po svojih močeh pomaga Ameriki do zmage.

Vse, kar je bilo govorjeno, je bilo storjeno v dobri veri z dobrim namenom v korist ameriškim Slovincem in v pomoč slovenskemu narodu v starem kraju. Vse je bilo storjeno z najboljšim namenom narodu koristiti in tako sta tudi oba državnik poročila v enakem smislu sprejela. Državni podtajnik, Mr. Welles, se je še celo izrazil, da bodo Slovenci v starem kraju po končani sedanjih vojni bolj upoštevani, kot pa so bili upoštevani po končani prvi svetovni vojni. Ravno tako je državni podtajnik obljubil, da bo izdal izjavo, ki bo razmere in razpoloženje med ameriškim Slovincem izboljšalo, kar se tiče propagande, grofa Sforze in Otona Habsburškega.

Podpisani smatramo, da oni, ki so Mr. Louisa Adamiča obdolžili, da je rekel, da Slovenci ne bomo sodelovali z ameriško vlado in da ne bomo kupovali vojnih bondov, so bili o zavdi napakno informirani. Mr. Louis Adamič kot častni predsednik SANS-a zasluži pohvalo za delo in žrtvovanje, ki ga doprinaša za Slovenski ameriški narodni svet v Ameriki.

Za delegacijo:

Marie Prislant, Janko N. Rogelj, Rev. Kazimir Zakrajšek, Joseph Zalar, Vincent Calmar.

Chicago, Ill., dne 27. februarja 1943.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

George Sylvester Viereck je najposlednji plačan Hitlerjev agent v tej deželi. V prejšnji vojni je bil on kajzerjev propagandist. A oblast mu ne more tudi sedaj nič kaj doživeti. Kajti Viereck ni kak "hoodlum", nego zelo "oligarch", učen in se giblje večinoma v "visoki družbi". Ko je bila izdana odredba, da se morajo propagandisti, ki delujejo za tuje dežele, registrirati in državnemu departamentu pojasniti kako in kaj, je to storil tudi Viereck. Bil je vladno sprejet, povedal nekaj resnice, drugo je zamljal in deloval naprej med kongresniki, senatorji in žurnalisti apizarskega tipa vse do Pearl Harborja. Potem je kajpada taktiko spremenil, ker je nam Nemčija tudi uradno postala sovražna država. Nekaj manjših špijonov in sabotažnikov je bilo prosekutiranih, obsojenih v smrt ali v dolgoletni zapor, a Viereck se je otepal in užival še nadalje zaščito. Končno se ga je justični oddelek le lotil, a Viereck, brihtna glava, se je poslužil vseh mogočih tehnik ameriške advokatske vede in izvojeval zmago pravnih — vrhovnem sodišču, ki je oddalo, da se vladni odvetnik, ki ga je prosekutiral, ni ravnal po pravih odvetniških etiki in ameriškega sodnega prava.

Editorial v Knoxovih Chicago Daily News z dne 6. marca pravi k temu, da bi moral biti Viereck ameriški justici in njenemu načinu prosekutiranja izredno hvaležen. A ji prav gotovo v zvezi temu ne bo napisal nekrologa. Omenjeni list ugotavlja, da ko je čakal rešitve svojega priziva, so ga imeli zaprtega v udobni, sanitarni ječi v ameriškem glavnem mestu, dočim bi bil za enake prestopke skoro v vsaki drugi deželi dobil šest kvadratnih čevljev "nepremičnine" (six square feet of the real estate), po domače: zemljo za svoj grob. Tu pa mora vlada trošiti denar, da se mu dokaže nekaj kar je tako ali tako vsem znano, a vseno se ga ne potlači v celico.

Taka je naša demokracija, vzkljkajo tisti, ki smatrajo, da je tale način justice pravičen, in še bolj oni, ki pod masko demokracije branijo nacijske agente. Isti Knoxov dnevnik k temu komentira, da se v prejšnji svetovni vojni socialisti ni tako nežno postopalo, dasi niso bili kajzerjevi agenti, pač pa iz prepričanja in pacifizma zoper klanje, o katerem so pravilno prerokovali, da se o betanja demokracije in zagotavlja o odpravi vojne ne bodo

gove publikacije, je bila pa običajna šara.

Če bi Jerič hvalil Proletarca in njegove publikacije (Am. druž. koledar in Majski glas), bi to res pomenilo, da so zanič. Ker jih "tadla", pomeni, da se jih ne veseli, ampak prav zelo jezi nad njimi. In pa da niso "plehke".

Mesečnik Novi svet, ki ga urejajo John Jerič in Rev. J. Trunk, s prenehanjem Cankarjevega glasnika ni nič pridobil, ker mu C. g. ni bil konkurent. N. s. je urejevan s stalščica, da se ga razširi med ono maso, ki bi take revije, kot je bil na primer katoliški lep-slovnji magazin Dom in svet v starem kraju, ne hotela in še manj pa razumela. Saj se še C. g. ni mogel uveljaviti, čeprav je razen uvodnika prinašal le "običajno šaro". A ko je Jerič tisto napisal, morda pa je imel v mislih svoj mesečnik, pa se je v zabeleži imena namenoma zmotil?

Hitler in Mussolini sta imela nekje na nemško-italijanski meji spet sestanek, ki pa ni bil več to kakor njuni prvi sestanek, ki so povzročali med evropskim ljudstvom grozo in strah. Predstavniki demokratičnih dežel so ju skušali pomiriti z "apizanjem", da bi se ohranil mir v Evropi. A njuno kolo, usmerjeno po klanec navzdol, je šlo s svojo gonilno silo kamor je moralo. Firer in duče sedaj premišljujeta, kaj vse bo še iz tega požara, ki sta ga zanetila in pa, če bo mogoče Anglijo in Zed. države kako odvrtiti od sodelovanja z Rusijo. Precej sličnih trikov se jima je že posrečilo. Razlika sedaj je le ta, da so prej romali predstavniki demokratičnih sil k Hitlerju, in nekateri se te taktike še poslužujejo z romanji v Rim in v Madrid, a kar se Hitlerja tiče, bo moral on še kakega Hessa poslati v Anglijo, pa ne bo nič opravil, dokler bo tam delavska stranka v vladi. V Ameriki ima Hitler veliko pristašev med toriji in v drugih reakcionarnih krogih. Edino upanje tretjega rajha in fašistične Italije je sedaj — Ameriko in Anglijo prepričati, da jima je "komunizem" nevarnejši kakor pa fašizem, ki se vendar bori za civilizacijo, da je barbarski boljševizem ne zadavi.

Izjavo proti napadom na L. Adamiča so člani SANSove deputacije v Washington podali, kar je bilo potrebno in dobro. Voditelji zveze slovenskih župnij pa naj v drugi nekoliko potrpe, da pridejo sami s seboj na čisto, kaj pravzaprav hočejo. Vendar, eno je jasno od vsega začetka: Proteste članov vlade v Washingtonu niso poslali zato, da branijo dobro ime in zvestobo našega ljudstva tej deželi, temveč da Adamiča prikažejo za podpornika komunistov, partizanov in za človeka, ki med ameriški Slovenci nič ne pomeni. Ako bi to vprašanje rajše obravnavali v slovenski javnosti, jim bi tega nihče ne zameril. Ljudje, ki se poslužujejo takih sredstev, niso cenjeni niti med onimi, ki tu in tam apelirajo, da če o kom kaj slabega veš, ga zatoži. Tudi špijonov se vlade poslužujejo. A jih ne spoštujejo. V bodočih nesoglasjih bo boljše, da jih prizadeti rešujejo doma nego tekat v brzojavne urade s protesti in zatožbami, da se jih v najhujši iči pošlje v Washington. Balkanizma tam namreč nimajo radi. Tudi sličnega boja med Hrvati in Srbi so že do grla siti.

V Aurori, Ill., je mestni svet prepovedal salunarjem upoštevati natakarike. Pa se je nekaj dni pozneje premislil in razveljavil svoj odlok. Salunarji so pojasnili, da bodo morali točilnice zapreti, ker moških natakarijev nimajo, zato so najeli ženske. Če jim to prepovedo, ne bo ostalo dosti salunov in s tem izginejo tudi dohodki na licencah.

Gandhi je svoj post prestal, a rešitev indijskega vprašanja je še prav tako oddaljena kakor je bila in mogoče je še celo nekaj dalj kot pa je bila v času, ko so Japonci vzeli Singapore in primarširali v Burmo.

Na sliki na desni je predsednikov sin Elliot, ki je zadnji ponedeljek poslal nekemu kongresniku protest, ker je napadel v poslanski zbornici njega in njegove tri brate, četi, da se zato, ker so sinovi predsednika, vedno na varnem. Izjavil je, da to ni res, tujda so vsi v krajih, kjer se vrše bitke. Na sliki z njim je njegov oče, ko je bil v Afriki.

Mnogi pravijo, da se štiri svedočine Indije ne ticejo, in da je tudi vprašanje demokracije v nji zgolj privatna zadeva angleške vlade.

Italijanske divizije, ki so bile v Rusiji, so na begu Nemce prehiteli, ker jih je Mussolini pozval domov, da se odpočijejo, in da se napolnijo njih zrele vrste z novimi vojak. Mnogo jih je namreč ostalo za stalno v ruski zemlji.

Molitev tolaži in daje upanje. Zato ljudje molijo za zmage drug proti drugemu, in pa da jih bi Bog rešil lakote, vojne, potresov in vseh drugih nadlog. Zato so v imenu ameriških katoliških Slovencev izdal duhovniki Vitus Hribar, B. J. Ponikvar, J. J. Oman in J. L. Zaplotnik oklic, v katerem pravijo, da naš težko preizkušeni slovenski narod v starem kraju milo prosi, da se ga spominjamo v molitvah. Oklice pravi med drugimi (citirano iz Am. domovine dne 23. feb.):

"Njegova cerkvena voditelja škofa g. Rožman in g. dr. Ivan Tomšič nas rožajo, da združimo svoje molitve z molitvami tpečnega in kravečnega slovenskega naroda v stari domovini, da bi ga Bog in Marija, v katere je imel slovenski narod v vseh časih neomejeno zaupanje, skoraj rešila iz tega zemeljskega pekla. Predobro se zavedamo, da more le Bog pomagati, pomagati nam in vsemu tpečnemu človeštvu v tej veliki sili, in le On, edini, ki je gospod vojnih trum, nas more pripeljati do zmage in pravičnega mira.

Radi tega smo ameriški Slovenci organizirali molitveno akcijo pod imenom "Molitveno fronto", da bi se po njej v molitvi združili s slovenskim narodom v stari domovini."

Enakopravnost je izjavila, da ji glede SANSa ne bo nihče zamašil ust, in da ne bo trpela nobenega slepmišenja z nobene strani, čeprav se ji je skušalo zamašiti usta celo od tam, od kjer bi kaj takega pamjnan pričakovala. In ugotavlja, da je bila od začetka stoodstotno za SANS, je še zmerom, pa ima vlad tega o vsem tem pravico pisati. Nekoliko več previdnosti o takih stvareh na pravem kraju ob pravem času, pa bi "E." ne bilo treba boja poleg z "A. D." še s kom drugim, ki bi ji imel rajše pomagati, namesto jo spravljati v nevoljo.

James Debevec je demokrat, a s svojim nasvetom, da naj ne "vtikamo nosu v clevelandške županove in občinske zadeve", ne dokazuje, da je demokrat tudi v pomenu te besede. Noben župan v Ameriki ni na primer toliko kritiziran, kakor je newyorški, pa nobenemu Newyorčanu še na misel ne pride, da bi klical, "ne vtikajte nosu v New York!" Čemu bi naj veljalo za Cleveland drugačno pravilo?

Propaganda proti delavstvu je zelo iznajdljiva. V zveznem arzenalu v Rock Islandu, Ill., dela 59 let stara ženska Sadie King, ki je rodila osemnajst otrok in je že "grandmother". Delati je šla iz patriotičnih nagibov, ker hoče svoji deželi pomagati v zmago. Nevarni pa so zmagi delavci, zato je svoje stališče reporterjem dne 2. marca tako pojasnila: "Le pogledajte, kaj se je zgodilo s Francijo, ker njeni ljudje niso

hoteli delati! Nočemo, da se bi dogodilo isto tudi v naši deželi. Delala bom radi tega sedem dni v tednu, dokler bo trajala vojna... Nekateri mi pravijo, da sem neumna. A uči me skušanja Francije. Tam ljudje niso hoteli delati, jaz pa bom delala in po svojih močeh pomagala, da težave, ki jih imajo Francozi, pri nas preprečimo."

Ali taka ženska živi ali ne, in če je govorila tako ali ne, to vedo tisti, ki so to propagando zmašili. Vemo pa, da je poročilo napisano v namenu blatiti delavce tu in krivdo za poraz Francije pa npriti na francosko delavstvo, namesto na francosko reakcijo, na francoski kapitalizem, na francoske fašiste in "demokratične" apizarije, ki so krivi razsula francoske republike.

Nekaj za šalo in nekaj zares od "Big" Tonyja Tomšiča

Oakland, Calif. — Dopisi naše slovite dežele so v Proletarcu bolj redki. Vzrokov je veliko. Eden teh je, da je naročnikov malo in še tisti rajše čitajo kot pišejo. Tudi jaz se težko pripravim k pisanju, ker tipkati na pisalni stroj ali pa igrati na koncertino je velika razlika, še posebno ker je moj pisalni stroj že polomljen in pa slovensko ne zna. Je ameriškega izdelka tipa "Podlesnik" (Underwood). Saj veste, kako težko je Američana naučiti slovenščine. Najhitrejši si zapomni besede "potica" in "klobasa", to pa zato, ker pomenujo okusen prigrizek.

Moj pisalni stroj zna omenjeni dve besedi napisati pravilno, nikakor pa ga ne morem prisiliti, da bi zapisal "če", "že", "še" itd. Vedno mi napiše namesto omenjenih besed "ce, ze, se". A ker se je nabralo veliko novic, sem ga prisilil, da mi pomaga, ker oba bova že kaj spravila skupaj.

V mojem zadnjem dopisu, ki je bil priobčen lani 9. dec., še nisem mogel poročati o vselem dogodku, ki smo ga pričakovali v naši družini. Sedaj pa lahko za gotovo povem, da naše ime "Tomšič" se ne bo izginilo iz ljudskega štetja.

Dne 3. dec. zgodaj zjutraj je nama javil po jezičnem brzojavu najin sin Joe, ki živi v San Franciscu, da mu je štorčja prinesla za božično darilo osem funtov težkega sinčka. Ker je to prvi njun sin, je u-mevno, da sta bila takega darila zelo vesela, in tudi stari ata "Big" Tony ter njegova žena stara mama sta se radovala.

V prazniški sezoni so se na jaz spomnili tudi z drugimi darili. Prejela sva kakih 200 voščilnih kart in tudi jaz sem jih poslal okrog poldruha sto. Me ne pa je družina obdarila še z "železno".

Voščilo in pismo sva prejela tudi od neznane prijateljice, o kateri se nisem mogel takoj spomniti, kje sem jo videl. Človek pač sreča veliko ljudi posebno na potovanju. A kmalu sem bil na čistem, da je to naša znanca Miss Milka Kress iz Clevelanda, s katero smo se seznanili v Slovenskem del. domu v Collinwoodu. Tako mi je pojasnila na moje vprašanje

v svojem drugem pismu, pa sem se spomnil.

Na takih potovanjih je človek največkrat v kaki družbi, pa seže v roko temu in onemu, odgovarja, kako je v Californiji, v roke pa ti da čašo pive sedaj ta, sedaj drugi, kot je pač običaj v vseh "spodnjih prostorih".

Čital sem, da je Milka pri-spevala dva "copaka" listu v podporo. To me zelo veseli, ker napredna dekleta človek rad pozna. Čudno se mi zdi, da naši slovenski pečlarji v metropoli puste tako deklo v peč-larstvu! Ali pa je morda ona preveč izbirčna?

Veseli me je tudi čitati dopis, v katerem je dopisnik o-menil, da zaeno pošilja "copak" v tiskovni sklad, "da bo 'Big' Tony v Californiji še bolj vesel." Me res veseli, ko vidim, da moj predlog še vedno velja. Proletarec je vreden podpore. Zato bom še posebno vesel takrat, ko bom čital v Proletarcu novico, da njegov "finančni minister" v knjige več ne piše z rdečo tinto. Taka novica se lahko zgodi, če bomo lista s "copaki" in naročinami dovolj pomagali.

*

Dne 15. januarja smo prejeli telegram, ki nam je sporočil žalostno vest, da je v bolnišnici v Girardu, Kans., umrla sestra moje žene Mary Teršinar. Bolehala je več let na sladkorni bolezni. Lanskega 13. dec. so jo dali v bolnišnico, 13. januarja je bila operirana na želodčnih kamnih, dva dni pozneje pa je bilo konec njene trpljenja.

Ko sem tistega dne prišel z dela domov, sem dobil ženo vso objokano. "Kaj se je zgodilo?" Dala mi je telegram, ga prebral, pa sem razumel.

Vsled sedanjih razmer — največ vsled žene bolezni in dolge vožnje, ki bi jo izmučila, nisva mogla na pogreb, naročil pa sem brzojavno cvetličarju v Girardu za venec na krsto pokojnice, njenim domačim pa sporočil, da osebno ne moreva priti, a v žalovanju sva z nji-mi.

Pokojnica je bila stara 58 let in 9 mesecev, rojena v Zagradu, fara Skocjan na Dolnjemskem. Njeno dekleško ime je bilo Kocjan. V Ameriko je prišla skupno z možem leta 1905. Nekaj let sta živela v Dunkirku, Kans., potem sta se preselila na malo farmo v Camp 50, od tam pa na veliko farmo v Farlingtonu, Kans. Zapusča štiri sinove, eno hči, dve sestre in dva brata tukaj, v starem kraju pa enega brata, če je še živ.

Z njo sem se seznanil leta 1906, ko sem prišel v Kansas iz Clevelanda. Naselbina je bila takrat nova, preskrbeli so mi delo ter me naučili delati v premogovniku. Pokojna Mary je takrat dobila pismo od sestre v starem kraju, ki jo je prosila, naj ji pošlje vozni listek za pot v Ameriko. A za denar jim je šla takrat trda, pa se je meni posodila, češ, ti ji pošlji, morda postane potem tvoja žena. Nasvet sem odklonil. "Imam preslabo delo, da se bi ženil nanj," sem rekel. "V rovu se moram plaziti po trebuhu, kakor kača, pa me ne mika priveszati se v ta kraj."

A tistega njenega nasveta in dovtipa le nisem pozabil.

Pol leta kasneje je tako pismo zopet prišlo. Mary ga mi je dala čitati. In res se mi je deklo zasmilila, ko je sestro tako lepo prosila, da naj ji pomaga priti v Ameriko in ji zagotavlja, da ji bo vse povrnila.

Po večerji sem ji rekel, "no, bom pa jaz poslal karto tvoji

sestri, morda res postane moja žena."

Prišla je sem, in ko je bila tukaj sedemnajst dni, sva si obljubila zakonsko zvestobo. V rovu sem se še plazil po trebuhu do leta 1921.

Vse to se je v mojem spominu znova obudilo, ko sem zvedel, da Mary ni več med živimi. V šali me je ženila sestro, ki je bila še v svojem rojstnem kraju, in iz tiste šale se je razvila resnica.

Pokojno Mary si bomo ohranili v častnem spominu.

Po veselju pride žalost in ko ona odide, pride zopet veselje. Tako se je dogodilo spet v moji družini.

Poročal sem že, da je bil najin sin Frank poslan v oficirsko šolo v North Carolino. Dne 28. januarja je graduiral in postal Second Lieutenant. Dne 3. februarja je pa prišel nepričakovano domov in s sabo pripeljal svojo izvoljenko.

Pokaral sem ga: "Frank, čemu si se oženil sedaj, ko si v armadi? Zakaj nisi rajše to odložil, ko bo vojne konec?"

A fant je odgovoril, da je dosti star.

"To je resnica," sem mu dejal, "a ne ugaja mi, da si oženil dekleta, ki ga šele tako malo časa poznaš. Nam vsem je tukaj."

"To je že res, oče, a vi ste menda pozabili, da ste oženili dekleta, ki ste ga poznali šele 17 dni!"

"Priznam, Frank, da je to res, a jaz sem oženil tvojo mater, ti pa tujko." Nasmejali smo se, 6. februarja pa smo jima napravili odhodnico, ki je bila svatba ob enem. Potem sta se odpeljala s karo v Hulen, Texas, kjer je sedaj nastanjen. Koliko časa bo tam, ne ve! Mogoče je še kak drug slovenski vojak tam. Njegov naslov je Lt. Frank Tomsic, "A" Battery 552 Sep. Bn. C. A. (A. A.), Camp Hulen, Tex.

Ko sem v zadnjem dopisu navedel njegov naslov, mi je pisal, da je dobil voščilnih kart in pisem od njemu neznanih ljudi, a vsled zaposlenosti ni mogel nikomur odgovoriti, zato se jim zahvaljuje na tem mestu.

Dela je tu več kot preveč. Kdor ga nima, naj pride v Californijo, pa ga bo lahko dobil. A priporočam vsakemu, da naj pripelje s seboj tudi stanovanje, ker teh silno manjka. V našem mestu so izravnali mestno smetišče, na katerem sedaj grade hiše za delavce, ki so upošteni v ladjedelnicah.

*

Dolgo sem se pripravljala, da sem napisal tole poročilo. Res sem zelo zaposlen, med drugim tudi v mojem "victory garden". Naša mama se vzlic težkočam še precej dobro počuti in opravlja hišna dela, je zi pa jo, ker mi ne more pomagati v omenjenem "vrtu zmage". Zato pa me nadzira in ukazuje.

Zadnji mesec je minulo 40 let od kar sem v tej deželi. V teh dolgih letih sem doživel in poskusil marsikaj slabega, seveda tudi dobrega, pa če je človek korajžen, saj gre in se vse prebije. Danes sem vesel, da sem imel pred 40 leti toliko poguma, da sem se napotil v tuji svet.

Tudi sem vesel, da je ta dopis končan in mi je treba udariti le še piko.

Pozdrav vsem!

Anton Tomšič.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Več reči je vsled pomanjkanja prostora iz te številke izostalo, med njimi par dopisov. Članek o prenehanju Cankarjevega glasnika bo v prihodnji številki.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET
ČLANOV (IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00
na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero
\$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

ZA LIGNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

TEL. MOHAWK 4707

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

P. Zakrajšek in njegova vloga v SANSu

(Nadaljevanje s 1. strani.)

venci, ki sedaj segamo v njegova leta.

Bil je funkcionar v izseljeniških uradih, ko je obstojala stara Avstrija, potem v župnijah, slovenskih in v drugih, v politiki pa je bil med zadnje svetovno vojno z londonskim odborom in propagiral Pašičvo-Trumbičevo kršitveno deklaracijo, torej je delal za Jugoslavijo kakršna je nastala po prvi svetovni vojni, kar pa mu je morda sedaj žal. Pravim morda, ker izjavil se še ni nikoli, kolikor meni znano, da je takrat napeljeval vodo na napačni mlin, namesto da bi deloval za program JRZ.

Mislil, da ni v politiki noben slovenski duhovnik v Ameriki bolj podkovan kakor je on in pred izselitvijo v tujino kraj je bil on njihov politični vodja. Razmere tu in v Jugoslaviji dobro pozna. Ni pa on eden izmed tistih katoliških politikov, ki se brigajo za socialne probleme in se bore proti socialnim krivicam. S tem namreč mislim reči to, da on ni iz Krekove šole.

Ko se je lani odločil naseliti se v Washingtonu, je s tem prišel v kraj, kjer je sedaj glavno mravišče propagandistov in diplomacij. Tu so mu odprta mnoga vrata in vstop mu marsikam omogočuje tudi njegov duhovski poklic. V uradu za vojne informacije (OWI) ga dobro poznajo in nekomu je pisal, da ga imajo pri Davisu za svetovaleca v jugoslovanskih zadevah. Je v tesnih zvezah z jugoslovansko vlado, posebno z Mihom Krekom, tu pa s Francom Snojem.

O vprašanju Slovenije in njeni tragediji je objavil par člankov v angleščini in posredoval, da so o nji pisali tudi drugi. Dobro mu je znano, da se v merodajnih krogih v Washingtonu za zadevo Slovenije ne zanimajo dosti, oziroma, da Slovenija bržkone nima v teh krogih nobenega močnega prijatelja.

V vlogi tajnika Slovenskega narodnega sveta je lahko potrkal marsikam, da je kot pooblaščen predstavnik tega gibanja razložil slovensko vprašanje in silno nesrečo, ki je zadel slovenski narod.

Seveda, tudi očitkov je bil deležen, največ med ameriški mišlji, ki so ga (in ga še) v svojem listu Srbožbran napadajo za nasprotnika Srbov in ga celo obdolžili, da je vaticanški agent, in da je njegova misija delovati za ustanovitev katoliške države — nekaj sličnega kot je bila Avstro-Ogrska. O teh obdolžitvah je bil vprašan tudi v enem vladnem oddelku (OSS), pa je njegovemu načelniku Poolu pismeno odgovoril o svojem delu in prvi in v tej svetovni vojni, in izjavil, da je deloval za zlom Avstro-Ogrske in je odločno proti onim, ki delujejo, da se je obnovi.

Pojasnila v listih

Toliko o možu, ki je tajništvo v SANSu pustil še predno se je ta akcija dobro razvila.

Dasi kakih tehničnih razlogov, kot že omenjeno, odboru ni navedel, je pa šel v toliko večje podrobnosti glede vzrokov svojega izstopa v listih.

"Ameriška domovina" mu je članek o njegovi resignaciji pričel dne 27. feb. za svoj uvodnik, torej istega dne, ko se je vršila seja SANSa in na kateri je bil nekaj časa, kot je razvidno iz minuli teden priobčene Kristanove, odnosno odborove izjave, tudi on navzoč.

Za razloge svojemu izstopu navaja v "A. D." med drugim: "... Izvolitev za tajnika SANSa sem le nerad sprejel. Zato pa le začasnno. V svojih člankih sem počel namenoma poudarjati, da naj bi se letos vršil drugi slovenski kongres, ki bi izvolil v SANS osebo po resnem premisleku in v soglasnem dogovoru obeh taborov...

Da sem imel prav se je pokazalo takoj po kongresu, ko se je pojavila zahteva za odstop predsednika (Kristana). Tudi se je takoj pokazalo, da del ameriških Slovencev ni bil zadovoljen s predsednikom, drugi del pa ne z menoj. Zato sem že preje odobral stališče Amerikanskega Slovence, ki je zahteval, da se ne sme voliti v vodstvo SANSa nobenega, ki se je dosedaj kakorkoli izpostavljal za kak naš tabor. V odbor naj bi prišle čisto nove osebe, take, ki uživajo na obeh straneh zaupanje, ker se bi samo na ta način dala ohraniti sloga v organizaciji. Zato sem tudi toliko poudarjal dvotimnost, o kateri sem še danes prepričan, da bi bila edina pravilna podlaga skupnega in složnega dela." (Naglasene besede poudarjal jaz.)

Ekminister Snoj predlagan za voditelja slovenstva

Dalje v istem članku p. Zakrajšek navaja, da so bile proti njemu kritike vsled starosti, in pa ker je duhovnik itd. Zato ugotavlja, da je prepričan: "Tajnik SANSa bi moral biti duhovnik."

Za voditelja vsega tega gibanja, ki si ga je začetel SNK v Clevelandu, pa predlagal Franca Snoja. On je minister na razpoložanju, poslanec Slovencev, in bi tu moral biti "duša vsega našega dela za rešitev naroda in naš glavni svetovalec."

To kajne med vrsticami pomeni, da Etbin Kristan in Louis Adamič lahko pomagata iz ožadija, a spredaj naj bo duša vsega in ta duša je po mnenju rev. Zakrajška Franc Snoj. Bil si dnevi — ne še kdo ve koliko mesecev nazaj, ko Rev. Zakrajšek Franca Snoja ni tako visoko cenil, kot ga sedaj, ob svojem izstopu iz SANSa.

V istem članku potem še enkrat poudarja, da ne vidi vzroka, čemu ne bi ameriški Slovenci sprejeli Franca Snoja "kot odposlanca naroda doma in voditelja vsega našega dela."

Pravi, da se s Snojem sicer ni vedno strinjal, dostikrat mu je celo ugovarjal, a vendar, dosegl je veliko, kar mu rade-

volje priznava in to poudarja s sledečim poklonom:

"Jasno je, da on (Franc Snoj) ve marsikaj česar nihče drugi ne ve in ne more vedeti. Zato sem šel takoj po svoji izvolitvi (za tajnika SANSa) k njemu in ga prosil njegove pomoči in njegovega sodelovanja, ki mi ga je tudi res obilno dal."

To je zanimivo radi tega, ker je kongres vedoma napravil sklep, da se SANS z jugoslovansko zamejno vlado ne bo pečal, nego naj bo to zgolj akcija ameriških Slovencev za namene ter cilje, ki so zaporedni v na kongresu sprejetih resolucijah.

V svojem članku o resignaciji v enem stavku še posebno poudarja, da naj bo sedaj dolžnost tudi nekatoliških Slovencev v Ameriki sprejeti "vodstvo g. ministra Snoja, četudi je on katoliški Slovenec."

So še drugi vzroki

Dasi v omenjenem članku ni navedel še drugih svojih vzrokov za izstop iz SANSa, jih je v Prosveti, v Ameriški domovini in v Glasu naroda poudaril v enemu svojih prejšnjih člankov pod naslovom "Odkrivanja beseda političnega tajnika SANSa."

Njegov načrt po izvolitvi za tajnika, kakor ga opisuje, je bil, da se v Washingtonu ustanovi urad za politično akcijo SANSa. Vdoli bi ga on kot tajnik, s primerno plačo seveda, in stroški washingtonskega urada, s plačami vred, bi znašali po njegovem načrtu tisoč pet sto dolarjev na mesec. Ker odbor takrat pač še ni imel nikakega zagotovila, kako kriti tolikšne izdatke in poleg vzdrževati še urad v Chicagu, zato poseben urad v Washingtonu še ni bil ustanovljen. V "A. d." z dne 24. feb. pa se Rev. Zakrajšek potožuje nad očitki, ki so sikali, da hoče on SANS izkoristiti, in k temu je poudaril: "Vsak pameten človek ve, da se mora delo plačati, ali ga pa ne bo."

Za ohranitev sloge

Kolikor morem sklepati iz listov in iz pomenkov, se ljudje zaradi Zakrajškove resignacije ne vznemirjajo, a žele pa, da za sprejeti program vse struje nadaljujejo skupno, kot so to sklenile na SNK.

Katoliški člani, in bržkone tudi precej drugih, bi radi, da bi Rev. Zakrajšek ostal na svojem mestu. In ako ne on, pa da ga nasledijo kdo drugi, ki bi bil iz katoliških vrst. Zelo pa dvomim, da si za to nalogo zamiljajo Franca Snoja. On je uslužbenec zamejne vlade in vsi vladni ljudje lahko delajo za SANSov program ne da bi jih v to pooblašali in prosili.

Nekateri naši funkcionarji, posebno v odboru religiozne akcije, so par takih pomot že storili. Na primer takrat, ko so zamejni vladi v London sporočili, da smatrajo dr. Čoka za vrednega predstavnika zaslužnih Slovencev, zato naj ga vlada, kadar bo reorganizirana, upošteva.

Rev. Zakrajšek obljublja, da bo deloval za otmitev Slovenije tudi v bodoče, kakor je prej, če tudi ne bo več tajnik SANSa.

To je dobro in njegova dejanja bodo pričala, ako to resno misli.

Drugo dejstvo v slovenski ameriški javnosti, s katerim se sedaj hoče-nočeš mora pečati, pa je, kako nadaljevati delo SNK, da ne bo bodočnosti slovenskega naroda več škodilo ko koristilo.

Pisal sem že o denunciacijah proti Adamiču, in zdaj se mi, da se bodo take pomote še nadaljevale.

Za svojo osebo lahko rečem, da nisem optimist. Rajše gledam vse bolj črno kot je, zato da se mi ni treba bati razočaranj.

Skoda je le, ker se ni začelo že pred dobrim letom graditi to "enotirno" gibanje z ljudmi, ki drug drugemu zaupajo, neglede na svoje osebne politične ali verske nazore.

To še ni zamujeno in morda je v našem narodu tukaj še dovolj trdnosti, da v teh zgodovinskih dneh ostane enoten in stvareh, v katerih je enotnost mogoča in ob enem potrebna.

Pravim, morda. Kajti ne gre samo za narod. Razlike med nami niso zaradi naroda, tem-

več vsled vprašanja, kakšna naj bo bodoča uredba ne samo Slovenije ali Jugoslavije, nego slovske družbe sploh.

USPEHI SOV. UNIJE POLJSKO REAKCIJO JAKO PRESTRASIL

(Nadaljevanje s 1. strani.)

niško zmago, in s tem ob enem uverjeni, da bo Poljska obnovljena kakor je bila, in da se bodo spet lahko povrnila na svoje kneževine. Demokracijo si tolmačijo oni na tak način, kakor vsi drugi bogataši, ki so zanj pod pogojem, da jim ni nevarna in če pa jim postane opazna, se zatečejo v fašizem. To sicer ni boj med demokracijo in fašizmom, nego v pravem pomenu besede samo še med izkoriščano maso in izkoriščevalci.

Križev pot Poljske

Hitlerjeva invazija je prizadela poljsko ljudstvo bolj kot katerikoli drugo v Evropi. Ti so, stotiče Poljakov — moških, žensk in otrok — je že poginilo pod najhujšo pestjo, ki je še kdaj udarila po njih. Toda poljska "šlahta", ki vedri v Angliji, v Ameriki in pa v nevtralnih deželah, ruje da kaj, ne v korist osvoboditve tega svojega zatiranega naroda, nego proti Sovjetski uniji.

Poljska "šlahta" hoče svoja veleposredstva nazaj, poljski kapitalisti svojo industrijo, in poljski šovinizem pa večjo Poljsko kakor je bila. Vsi ti elementi so sovražni Sovjetski uniji, ne sicer od kar se je ta vojna pričela, nego od kar je carska Rusija padla in nastala sedanja.

Kar se poljskega ljudstva tiče, nima s Sovjetsko unijo nikakršnega spora. To je znano. Niti ga nima z njim Sovjetska unija.

Gre se torej le za svetost privatne svojine poljskih velikašev, ki v Londonu in v Washingtonu spletkarijo da kaj in verjemite ali ne — dokaj uspešno. Kajti posebno v Ameriki so na kmilili taki ljudje, ki te spoštujejo le, če imaš bogastva.

Dobra poteza

Ko so poljski velikaši v svojih prizadevanjih, da spravijo Sovjetsko unijo v določno izjavo glede bodočnosti Poljske, šli nekoliko predaleč, sta jim London in Washington namignila, da naj potrpé. S tem je prenehalo javno prekanje o Poljski, saj kar se časaopisja tiče, a drugače pa je problem tam kot je bil.

Ameriški in angleški diplomati so torej pametno ravnali, ko so poljske propagandiste primorali, da naj utihnejo za nekaj časa. Toda problem je ostal nespremenjen. To naj znova poudarimo. Nikjer, v nobenem teh sporov se ne gre za demokracijo ali proti nji, nego edino za vprašanje, ali naj postane zemlja posest ljudstva, ki jo obdeluje, ali pa še v naprej imovina velikašev.

Samoodločbe

Tudi drugi argument poljske šlahte, da ji atlantski čarter zagotavlja "samoodločbo", ne drži. Kajti gospoda, ki je vladala poljsko deželo do vpadu Hitlerjeve armade vanjo, ni bila še nikdar za kakršne koli svobodščine, razen za svoje.

Ona hoče, da bi ji Zed. države in Anglija ter ostali zavezniki jamčili meje kakršne je Poljska imela prej, in dalje, da bi dobila še več teritorija, pa surovine za svojo industrijo ter veliko živilske pomoči. To bi namreč odgnalo vpliv Moskve, ki ga ima na Poljskem čedalje več.

Še več pa ga bo dobila, kadar zmaga. Tega pa se poljska aristokracija boji veliko bolj kakor pa Hitlerja. Ve, da se bi s Hitlerjem že na kak način domenila za vzajemno izkoriščanje poljskega in rusinskega ljudstva, ne bo pa se mogla z USSR.

DUESLOVEC

Nekemu vojvodi so svoje dni sporočili, da sta se dve dvorjanski sporekli in se obsipali s psokami.

"Ali sta se imenovali "grda"?"

"Ne, gospod."

"No, potem ju bom že pomiril."

PARTIZANI BOLJ "DIVJI", KOT PA NACIJI IN ITALIJANSKI RAZBOJNIKI IN OSVOJEVALCI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ustroj partizanske organizacije.

Zlasti je poučen popis tiste tolike opevane "enakosti" in "enakopravnosti" v partizanskih vrstah. V resnici so med partizani tri kaste, ki se zelo ločijo med seboj.

Prvi so takozvani "partijci". Ti so zapriseženi komunisti, torej člani komunistične stranke. Imajo med partizani vse predprave in tudi vso oblast v svojih rokah. Oni komandirajo, vsi drugi morajo samo poslušati. Zanje je različna naplenjena obleka, zanje novi čevlji, zanje dobra in posebej pripravljena hrana, meso, pečenka, itd. Tudi njihove "tovarišice" dobe zanje naplenjeno toplo obleko. Med to izvoljeno družbo spadajo komandanti in komisariji. To so bivši tovarniški delavci, mesarski pomočniki, trgovski agenti in tako dalje. Večinoma so se rekrutirali iz bližnje ljubljanske okolice.

Drugi so partizanski "bojevniki". Ti se dele v komunistične simpatizirerje in navadne partizane, ki so po svoji neopameti ali po kakšni nesreči zšli v to družbo. Ti ljudje veljajo partizanskim vodjem toliko kot "krma za topove". Imajo pa nekoliko več svobode kot tretja vrsta, ki jo bom pozneje omenil. Med "bojevniki" je precej kmečkih fantov, ki so se dali ujeti prikriti propagandi in so šli prostovoljno v gozdove. Vsi so pa zelo razočarani nad tem, kar so v resnici našli v gozdovih, ko jim je bilo nekaj vse drugače povedano. Mnogi zbežijo, ker niso zastraženi in jim beg ni pretežak, drugi se še obotavljajo in razmišljajo svojo žalostno usodo. So pa seveda tudi taki, ki jih je "šola" v gozdovih polagoma vzgojila v prave zveri in se vdajajo najrazličnejšim pustoštvom, pa tudi neverjetnim krutostim, samo da svoj brezupni položaj celo samim sebi zakrivajo.

Tretjo vrsto tvorijo "delavci". Sem spadajo taki iz vseh stanov, ki se bili prisiljeni v gozdove med partizane. Ko namreč partizanske "oblasti" izvedejo kje svojo "mobilizacijo", pridržijo svoje moštvo včasih samo za nekaj dni, včasih pa jih vlečejo s seboj v notranjost gozdov in jih porablja za razna opravila, tudi za delo na polju in tako dalje. Ti ljudje so pod stalnim nadzorom in strogo zastraženi. Beg je mogoč dostikrat le v slučaju, da se mora ves tabor nepričakovano hitro umakniti sovražni nevarnosti, zakaj tedaj voditelji ne gledajo dosti na to, kako bodo vse hitro drugim preselili, ampak čuvajo najprej svojo lastno kožo. Ako se samo nekaterim posreči beg, morajo potem drugi radi tega toliko več trpeti, češ, da so nalašč omogočili onim beg.

Razneja spraševanja in zasliševanja ni ne konca ne kraja, zapirajo jih po kleteh in jim žugajo z najhujšimi kaznimi. Res ni redko, da jih potem nekoč odvedejo še globlje v gozdove, seveda strogo zastražene, in vse pokoljejo ali postrele. Zlasti se zopet in zopet ponavljajo poročila, da so partizani gorki dijakom, organiziranim kot "Kristusovi Mladci" in "Stražarji". Prav tako kmečkim fantom, ki so se udeleževali v "katoliški akciji" in zašli na kak način med nje.

Eno tako poročilo se glasi: "Bili smo zaprti v kleti in za ttrazo so nam pustili enega oboroženega partizana. Tudi dva ranjena partizana in ena partizanka so bili med nami. Ranjenca sta bila velika siromaka, zakaj rane so jima že gnile. Naš stražnik je dobil ukaz, naj nas odvede na drugi kraj, če bi pa radi nevarnosti tega ne mogel, naj nas postreli. Tri dni smo taval po gozdovih v dežju in vetru. Bili smo končno blizu Žužemberka in počečilo se nam je, da smo se pri Topli rebi "izgubili" v goščavi ter pobegnili..."

Radi bi vedeli mi tukaj, kaj boste Amerikanci rekli na vse

to, če se sploh sme pričakovati, da boste to poročilo prejeli."

V Ljubljani izhajata dva slovenska lista. Ako sta še dnevnik, pisec ne ve, ve pa JIC, ki ju pa le redkokdaj omenja. Bivše liberalno Jutro je primorano pričevati italijanske obsodbe nad Slovenci, katoliški Slovenec pa se po svoji stari navadi gnjavi s "komunisti" in sedaj že mesece še posebno s partizani. V času klerofašističnega puča v Avstriji, ki ga je Slovenec na vso moč podpiral, s svojo stranko vred, in v času civilne vojne v Španiji, smo iz Jutra in iz Delavske politike — posebno iz slednje, razvideli, da je Slovenec jako nezanesljiv list. V poročanju je bil v obema omenjenjema slučajema silno dalet od resnice.

Nedvomno velja to zanj tudi sedaj, ko je direktno urejevan pod nadzorom in navodilih italijanske fašistične propagande.

Ako pa so njegova poročila, ki smo jih omenili v zadnjih par številkah Proletarca resnična, tedaj pa je že tako, da je pobožni slovenski narod eden najbolj podivjanih in najbolj krvoločnih na svetu. Če partizani more kar na debelo, po sto, dve sto in več ljudi na enkrat, tedaj morajo pač imeti moč za taka zločinstva, vzlele italijanski okupaciji in odporu kmetov proti njim, ki jim niti s pomočjo italijanske soldateske in nemških gestapovcev niso kos.

Sicer pa se bo o tem bolj resnično kdaj pozneje izvedelo, namreč če bo do takrat še kaj Slovencev živih ostalo. Sedaj jih pobijajo z ene strani Nemci, z druge Italijani, z njimi pa v tem krvavem metežu tekmujejo še "podivjani partizani", da bi človek res lahko vzklilnil, "Bog pomagaj..."

Tolazi nas lahko le zavest, da je vir o podivjanosti Slovencev (partizanov) sedaj vsakakor lahko še veliko bolj nezanesljiv, kot pa je bil, ko je pobijal duhovnike in nune v Avstriji, in potem kar na debelo v Španiji. To, da je v Jugoslaviji vojna, pa je kajpada res. Le tisti, ki so se ušli sodelovanju z Italijo, in pa z Nemci, morda mislijo, ali saj upajo, da niso v nji. Pa so, ker baš pač radi tega je tam civilna vojna, ali kakor že jo hočejo imenovati.

Pomoč jugoslovanskim vojnim ujetnikom

JIC poroča v dopisu z dne 23. februarja sledeče:

United Yugoslav Relief Fund ki deluje kakor znano pod pokroviteljstvom društva American Friends of Jugoslavija, je že ukrenil vse potrebno za vkrcanje in odhod v taborišča jugoslovanskih vojnih ujetnikov, živčnih in zdravihni pošiljk v vrednosti prvega četr milijona dolarjev.

Zdravilne pošiljke, katere bo tudi razdelil Mednarodni rdeči križ, so namenjene bolnicam in klinikam na ozemlju Jugoslavije, in sicer v prvi vrsti otrokom.

Prva dobava obsega 50,000 živčnih zavojev za invalide in 2,800 posebnih zdravniških in sanitetnih zavojev. Pošiljke za invalide so namenjene onim ujetnikom, katerih zdravje je oslabilo radi nezadostne prehrane ali pomanjkanja zdravniške nege.

Zdravniški zaboji vsebujejo dovolj materiala za približno 100 mož na mesec. Njih vsebina predstavlja približno tako zalogo zdravil, kakor dobro oskrbovana domača rodbinska lekarna.

G. Watson je izjavil, da se

Delo dobite

v lumber yardu pri

Turner Manufacturing Co.
2309 S. KEELER AVE.

Stalna služba in obilo nadurnega dela.

Nobene starostne omejenosti. Skušnje nepotrebne.

Zglasite se takoj!

imamo zahvaliti individualnim darovom, katere je nabral United Yugoslav Relief Fund v New Yorku in deležem War Chestov v Zed. državah za možnost te prve velike doba ve. United Yugoslav Relief Fund bo soudeležen v novo organiziranem National War Fundu, iz katerega bo v bodoče dobival potrebne prispevke. Trenotno in do končno veljavne ureditve tega vprašanja, pa dobiva United Yugoslav Relief Fund še vedno prispevke iz War Chestov in drugih ustanov, ki razpolagajo z denarjem za podporo ujetnikov.

Seja kluba št. 27 JSZ

Cleveland, O. — Redna seja kluba št. 27 JSZ bo v petek 12. marca ob 8. zvečer. Članstvo se opozarja, da se je udeležiti v polnem številu, ker je potrebno, da se kaj pomnimo o bodočem delu v našem gibanju, in pred nami je tudi koncert. Ukrepati bo treba tudi o tem, kajti na koncertu bomo morali vsi pomagati.

Tajnik.

SILO ZA OGNILJO

Pred poroto je zaspal eden izmed porotnikov. Branilec rdečice predsedniku:

"Oprostite, gospod predsednik, bom pa počakal, da se gopod porotnik naspi."

Toda sodnik ga zafrkne: "Morebiti pa on čaka, da se bo zbudil, kadar boste vi končali!"

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustavu Zedinjenih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsednički edinenih držav in Poedine države.

Cena knjižice je samo 50 centov s poštno vred.

Naročila sprejema:

Knjigarna Proletarca
2301 SO. LAWDALE AVE.,
CHICAGO, ILL.

POSLSUJAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON

3724 West 26th Street

Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.

(Except Wed. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.

Tel. Crawford 8440

If no answer — Call

Austin 5700

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave., Chicago

The Farm and Famine Problem

We have in mind keeping the above heading in type for future use, for the farmer, like the poor, is with us always.

And always it is that the farmer is a "problem." In normal times he produces too much—by which we mean more than the world can use without depressing prices and farmers' living standards. Just now times are not normal; the world is at war; demands for food are increasing; help for the farmer is vanishing as experienced farm workers are seeking higher wages elsewhere or being taken to war.

In normal times the farmer is forced to limit its production and his crops are plowed under. In war times the farmer's customers are obliged to limit their purchases and appetites are plowed under.

An so it has come about that the same voices which once urged crop limitations are now heard appealing for bumper crops, and the voices that begged the people to "eat an extra slice of bread each meal" and "buy an apple" are telling the consumer about the virtues of low-grade diets.

We sympathize with the farmer. He is not only a worker; he is basic to all labor and basic to the war itself. Without him there would be no industry, no war, no human race. And so we offer our remedy for his "problem" with all due respect, but with all the firmness we can muster.

What the farm problem needs is thorough socialization. There is no reason why an industry so important to all of humanity should be under private management. There is no reason why those who work in that industry should toil long hours for short pay while the people they feed work shorter hours for higher pay. There is no reason why farmers should be the victims of adverse weather conditions over which they have no control.

There is no reason for any of these "problems"—except that the farmer is—and still insists upon remaining—an individualist within an individualistic economy.

Russian farmers don't have the problems that vex and ruin American farmers. For in Russia the Soviets have socialized agriculture. There food is grown collectively, distributed collectively and reverses are shared collectively.

We don't expect many farmers to ask for the Russian system of collectivism. Yet, if they will only take the trouble to analyze what is taking place they will see that, in spite of everything, they ARE being collectivized.

So far as government control is concerned, we expect the process to be accelerated at this time, because the farm "problem" has reached a point where the entire world, including our own nation, appears heading toward famine. In the days and years following the war it may be that the need to feed the world will end the farmer's doubtful independence. In the end he will be socialized; in the hard way of class regimentation unless he and his city brothers set about the business of making democratic Socialism the way of life.—The Reading Labor Advocate.

East and West in India

The fasting leader of the Hindus pitted against the rigidity of British might present to liberal and humane Americans an appalling problem. Logical arguments for either side in the struggle can easily be constructed. But any man who accepts either set of premises and follows through to a conclusion will feel unsatisfied with his position.

Mohandas Gandhi and the Marquess of Linthigow are worlds apart in their approach to life's problems. But they are alike in the main points of their character. Both are unyielding, rigid, fixed. Each one believes unconditionally in his way of life and the validity of his cause. Unspeaking tragedy may result from the conflict between this resistless forces and this immovable obstacle.

In such a battle it is the wiser and stronger who gives way. The British and the United Nations can attest their confidence in their own cause and prove their moral right to world leadership by making the first move. The British newspapers, including the Manchester Guardian, have already asked the British Raj to act.

The government of the United States is under obligation to prove to the British leaders that this is an international affair. A tragedy in India would involve us and all our Allies. We have every right to speak. Washington has every right to speak. With full realization of all of the military interests involved and with a deep sympathy for the people of India, we demand that a humane and democratic solution of basic problems be found. The first move would necessarily be the liberation of the Indian Congress leaders. The next would be frank negotiations which would throw responsibility for solutions on the shoulders of the Indians themselves. It is surely the consensus of all intelligent Americans that the President should use his great influence in this direction.—The New Leader.

"JOE" STALIN SUPPLIES THE ANSWER

What is the explanation of the amazing "comeback" of Russia's armed forces? Badly beaten in the summer of 1941, they recovered much of the lost ground in the bitter winter of 1941-42. Again mercilessly battered by the Nazis in the summer of 1942, they have been performing miracles all through this winter. Many "experts" have endeavored to solve the enigma, but their solutions have not been satisfying. Stalin who should know more about it than anyone else gave his version in his message commemorating the twenty-fifth anniversary of the "Red" army.

"The German strategy is defective," he declared, "since, as a general rule, it under-estimates the enemy's strength and over-estimates its own strength."

"They apply their tactics in accordance with textbooks, endeavoring to fit events at the front into paragraphs of their regulations. The Germans are accurate and exact in their operations when the situation allows the requirement of their regulations to be carried out. This is where their strength lies."

"The Germans become helpless when the situation gets complicated and does not 'correspond' with this or that paragraph in their regulations, but requires adoption of a decision not provided for in the regulations."

"It is here their main weakness lies. These are the causes that determined the defeat of the German troops and the successes of the 'Red' army in the last three months."

The dyed-in-the-wool militarist is always at a disadvantage when his opponent refuses to fight "according to the rules." Recall what Napoleon,

with his ragged, half-starved army, did to his opponents in his Italian campaign, and how "Hickory" Jackson wiped out the finest British regulars at New Orleans in the War of 1812!—Labor.

"BENEDICT ARNOLDS"

On Washington's Birthday, our President said:

"When kind history books tell us of Benedict Arnold they omit dozens of other Americans, who, beyond pre-adventure of doubt, were also guilty of treason..."

"There are Americans whose words and writings are trumpeted by our enemies to persuade the disintegrating people of Germany and Italy and their captives that America is disunited — that America will be guilty of faithlessness in this war and will thus enable the Axis powers to control the earth."

President Roosevelt should begin to name names.—U. E. News.

RAILS' 1942 PROFITS LARGEST IN HISTORY

Almost a Billion Dollars. Represents Velvet After Paying Higher Taxes.

In spite of higher taxes, railroads made more money in 1942 than in any other year of their history.

That was indicated by estimates made by the Bureau of Transport Economics and Statistics of the Interstate Commerce Commission.

Profits won't pass the billion-dollar mark, as previously forecast, but they will come close, probably around \$950,000,000, the bureau stated. This, roughly, is \$50,000,000 better than the lush year of 1929.

The year's freight revenue is estimated at \$5,895,000,000, an increase over 1941 of more than a billion dollars, and passenger revenue at \$1,050,000,000, an increase of more than 100 per cent.

THE MARCH OF LABOR

1933--1943

Today Franklin Roosevelt has been President of the United States 10 years. Nobody can mark the date without hearing again the inspired words of his first inaugural address, which stilled the panic in millions of American minds and summoned a divided nation to the attack upon economic chaos. A renewal of that inspiration is the country's greatest need in this hour.

In 10 years of leadership the President has pursued many policies, some strong, some weak, some mutually contradictory; has grappled with many problems, and solved only part of them; has faced and vanquished many foes, used and discarded many friends. But through the infinite variety of the years there has run a strong, hard thread of continuity. The common denominator underlying them all has been a powerful devotion to the welfare of the people as a whole, coupled with an unshakable faith in the people's power to conquer the forces of a disintegrating world. The President was elected three times because, while wholly satisfying no interest, he represented every one.

The spirit of Franklin Roosevelt's attack on an economic crisis of unprecedented magnitude was the spirit of the common man. It rested on a conviction that men can dominate circumstance; that the general welfare can be saved from the corroding forces which attack it without loss of essential human rights; that the individual's interest can be secured through securing the collective interest, without sacrificing human dignity in totalitarian slavery. And for this, some narrow minds called Franklin Roosevelt dictator! The common man knew better.

We profoundly need now, as we needed 10 years ago, the faith that men CAN build the world of their heart's desire. That we must win total victory in the world's greatest war is obvious; but the victory will be empty unless we follow it with a bold attack upon the underlying causes of war. The problem is fundamentally the same, if on an appallingly larger scale, as that we faced in 1933; to secure the individual interest by securing the interest of all; to conquer the forces of disintegration, and, in conquering, to build a new world which will not see them rage again.

May the deep and abiding confidence which this people holds in Franklin Roosevelt give him strength to lead us in the new cause.—The Chicago Sun.

IN THE WIND

(From The Nation)

Representative Hugh D. Scott, Jr., of Pennsylvania, contributed this thought to the celebration of Lincoln's Birthday in Philadelphia: "It might be just as well if the war doesn't end too soon. For if it does, it will mean that Russia will occupy most of Europe, particularly the capitals of Vienna and Berlin... The American people are sore at New Deal nonsense. They are tired of fools in high places. It is time for the Republicans to take over. We are of the best stock... and represent the real grit, brains, and backbone of America."

But Stalin, it now appears, is not a Communist after all. Thomas F. Woodlock, associate editor of the Wall Street Journal, writes in the magazine America, "There is no evidence that Stalin is much more interested in Communist ideology than he is in any other ideology."

The Lindbergh Witnesses, a spiritualist organization of Lindbergh admirers, objects to Paul McNutt classification of mediums and ushers as non-essential workers. "Ushers," it says, "form a very essential part of every church service and are made up of judges, lawyers, and substantial business men... One of the staunchest friends mediums ever had is Mr. McNutt's own chief, Franklin D. Roosevelt."

Want ad in the Boulder, Colorado, Daily Camera: "School Board election, May 2. W. F. Luhnaw, editor, will purchase 500-word essay. Subject: The protection of our children from bastard Americans through the ousting of alien ideologists and their dupes from the supervision of American education." Mr. Luhnaw is not the editor of the Camera's.

Norwegian underground sources report that the annual apprentice festival of the Oslo Handicraft Society, which used to attract about 400 people, attracted only one this

year. He was the son of the Nazi official in charge.

From England comes word that the Ipswich Trades Council and Labor Party has gone on record as "of the opinion that the growing 'Vansittart' mentality, as expressed in some recent speeches by British national leaders, is to be deplored because its effect is to strengthen the Nazi grip upon the German workers and so lengthen the war."

Quid pro quo: During the recent debate on the Dies committee Hamilton Fish road to the House a telegram from William Green, president of the American Federation of Labor, urging the committee's continuation. A week later Mr. Fish paid off by denouncing the Hobs "anti-racketeering bill" as a "gratuitous affront" to organized labor, which he pointed out had kept its no-strike pledge to the extent of 99.7 per cent.

For a Better Day
U.S. WAR BONDS

Day after day important war production plants in occupied Europe are destroyed by explosions, by fire. "Spontaneous combustion," say the workers with their tongues in their cheeks. The Nazis know better. They raze and shoot more hostages; send more prisoners to work camps. The destruction ruins even the people's chance to earn food from their military masters. They are faced with starvation—but the demolition continues.

Be thankful you may work peacefully at your task and put your earnings into United States War Bonds and Stamps.

WASH 7410 U. S. Treasury Dept.

CAN PRESS LIE WITH IMPUNITY?

Question is Involved in Libel Suit Growing Out of Publication of Falsehood About Union Men

Does "freedom of the press" give newspapers the right to lie with impunity about organized labor?

That question is involved in a libel suit brought against the Associated Press and William Randolph Hearst by the National Maritime Union, which asks \$1,000,000 from each defendant for publishing a cock-and-bull story that members of the union refused to unload a ship at Guadalcanal on Sunday and forced ailing marines to do the work.

Similar suits are to be filed against the Akron "Beacon-Journal," which originated the slander, and the Chicago "Tribune," which reprinted it with embellishments.

The Associated Press, the complaint charges, picked up the story and broadcast it without verifying its authenticity.

Subsequently the yarn was declared to be without a scintilla of basis by army, navy and marine officials who served at Guadalcanal at the time the incident was alleged to have occurred.

It was also branded baseless on by a sub-committee of the House Naval Affairs Committee, which investigated the episode. The committee denounced newspapers for playing up so "grave and incriminating a charge in time of war," without checking the facts.

SO THAT ALL MAY READ

The financial report of the United Steelworkers of America speaks for itself, but there are a few points which perhaps need comment.

One of the favorite devices of anti-union groups is to seek personal publicity by shouting for financial reports of labor unions, all the while deliberately concealing the fact that scores of unions make public reports.

This audit of the United Steelworkers was made by an "outside" accounting firm—Main and Company. Their reputation cannot be questioned. Further, the report has been given the widest possible publicity, having gone to newspapers, wire services, magazines and periodicals of all kinds; to every member of Congress; to Cabinet officers; to Governors; to state legislatures. And, of course, to every local union of the USA-CIO.

Point two: We hope you will forgive a bit of retrospect. A few years ago it was said that "steel could never be organized." Take a look at the membership figure!

Point three: The item covering expenses of "rank and file" members to conferences. That simply means the membership is called in and consulted and kept abreast of union matters all the time.

Maybe this 60-page book will not be listed in the Book of the Month Club, but we feel it makes pretty good reading.—Steel Labor.

Hitler Has Six Million Slave Workers on Job

Hitler has more than six million foreign workers to slave for him in Nazi mills, mines and fields.

Here is a potentially high explosive force. Particularly because of defeats on the Russian front, the Nazi press has begun to rave against mounting unrest and desertions among this giant foreign Labor army.

Das Schwarze Korps, organ of the Storm Troopers, complained: "The ether has no frontier, and fortified walls cannot be built against radio waves. Millions of foreigners are at present distributed all over Germany. You can subject these foreigners to rigid discipline, but you cannot discipline their thought."

A truly American sentiment recognizes the dignity of labor and the fact that honor lies in honest toil.—Grover Cleveland.

SEVENTH ANNIVERSARY DANCE

The Slovane Center Social Club invites both the young and old folks to attend its Seventh Anniversary Dance on Saturday evening, April 24th, 1943.

This affair will take place at the Masonic Temple, 2300 South Millard Avenue, Chicago, Ill.

The dance music will be furnished by the well known Omerza-Gradsick Orchestra.

Tickets are now on sale and the admission price is only 35c.

The End Of A Smear

Don't think that the phony press is through with the NMU as a target for disruptive attacks. Don't think, either, that the Patterson-Hearst-McCormick-Scripps-Howard Axis is going to slither back into its sewer and count its bruises.

Just think over what it took to wipe out the Guadalcanal smear... a fake that will go down in journalistic history as the finest example of how not to tell a lie about a fighting trade union.

AFL, CIO and the Railroad Brotherhoods recognized this attack against the NMU as an attack on the war effort of all American workers. This attack was in perfect line with the pro-Hitler policy to smash America's confidence in her production front if the Axis was taking a shellacking on the battlefronts.

So it became necessary for us to point out, in every way possible, that this attack was all part of the general "inner front" offensive launched against the American people by elements in Congress. It was part of the sniping against progressive legislation creeping into the actions of various state legislatures. It was a definite part of the drive to slow down the nation's war effort and throw one of our most important war industries out of gear.—Pilot, NMU.

BRITISH LUKEWARM TOWARD REFORM

Britain's conservative government endeavors to dodge the Beveridge social security program, which has gained great popularity among the people.

Compelled to face the issue, the government accepted the report "in principle," but its pronouncement was so evasive that the Labor Party protested. On a division, 119 members backed Labor's position—the latest vote ever cast against the Churchill government on an important question.

Those members of the Labor Party who hold outstanding government posts, including Herbert Morrison and Major Clement Attlee, broke with their party, arguing that the government should not be embarrassed by demands for immediate action.

Now these gentlemen find themselves in an extremely precarious position. They may be forced to quit the government or their party. However, the important thing is that the Tories of England, like the Tories of the United States, are making it manifest they are not giving serious consideration to social reforms, either during the war or after. As even the London "Times" admits, from the Conservative point of view, "action is only vaguely desirable, may be postponed for years or may even be deferred altogether."

In a nutshell, if we are to have social reform after the war, the workers must use their ballots to force action, and they will get precious little help from the privileged classes.—Labor.

How Germans Could Still Hope To Win The War

"The Russian offensive is remarkable," writes a friend from an army camp. "I think the Germans are going all the way to the border, claim to be defending Europe against bolshevism, wait for Rickenbacker to be elected President, and hope to win the war that way." We are glad that the War Department has disowned Captain Rickenbacker's attacks on labor. The hero himself showed signs, briefly, of thinking he might have gone too far; last week he said that when he denounced workers for absenteeism he meant both management and labor! But he has not changed his blind-spots, and his latest speech was a boring, blatant repetition of all his other effusions. For the record, he is an old-fashioned reactionary who hates unions and the New Deal; he is also a big employer. That is why, incidentally, he has been doubly a hero to the valets of big business—the labor-baiters high and low. He pretends, in attacking labor, to speak in the interest of "our boys." But the standards he would break down will be "our boys' best protection against exploitation when the war ends and the labor market is overstocked, to the benefit of employers. The Captain may have been a hero in his Pacific adventure, but he shows himself to be something less than that when he sets up a soapbox in the limelight that is temporarily his and talks as if workers on the assembly line were slackers hugging safe berths while the men in the services take all the chances. The fact is that from December 7, 1941, to November 15, 1942, 44,500 men were killed in the foxholes of industry as against 5,694 in the armed forces.—The Nation.

OWI SURVEY SPIKES 'GOSSIP' ABOUT ARMY

Charges of Drunkenness And Misconduct Held Baseless; Tribute to Soldiers

The United States today not only has the best soldiers, but the "best behaved army" in its history.

The Office of War Information drew that conclusion from a nationwide survey of army camps, prompted by widespread "gossip" about the conduct of soldiers.

Reports of intoxication and misconduct are baseless, the report said, and added:

"The American soldier behaves well, trains well and in the far-flung places of the world he is fighting well. He is intelligent, he is able and he is a hard worker. He is serious of purpose because he fully understands the gravity of the war."

They that know God will be humble; they that know themselves cannot be proud.—Flavel.

RENT CONTROL

A landlord's lobby is working in Washington to modify rent control and prevent its extension. But the record does not show the hardships claimed by this lobby.

An OPA study in 13 war centers reveals that landlords' net incomes were actually 14% higher under rent control than for either of the two preceding years—due largely to lack of vacancies.

Net incomes of owners of small residential buildings jumped as much as 27% for the same period.

OPA claims rent control saved tenants one billion dollars in 1942. Rent control is good for tenants and doesn't hurt landlords. So let's make it stick and have more of it. — The CIO News.

Population Grows

OTTAWA, Can., Feb. 24.—Births increased by 15 per cent and marriages by 2 per cent in Canada during December, against December, 1941, figures. Deaths were reduced by one-half per cent.

HALF OF PUBLISHERS IN PROFITEER RANKS

Speaking of profiteering — as who isn't?—the public was reminded this week that newspaper publishers have not been slow to improve the shining hour.

The American Newspaper Publisher's Association reported that more than half the newspapers of the country are now charging 5 cents a copy, representing an increase of about 66 per cent.

The excuse given is higher publication costs but it ignores the fact that 48 per cent of the papers are still selling at 2 and 3 cents.

EXCUSE FOR MURDER

The attorney for the assassin of Leon Trotsky in Mexico reached new levels of something or other in his defense of his client's act.

The killer determined to murder Trotsky because he was disappointed that Lenin's former right hand man had turned out to be "not the up-right leader... he had believed him to be" "Why," the defense attorney exclaimed, "he did not even show any interest in the growth of Trotskyism in the United States."—The Call.

HOTEL GUESTS MUST YIELD RATION BOOKS

The situation was made a little more complicated for travelers by regulations issued this week by the OPA. After March 1 they will have to carry their ration books. Persons who live in hotels for seven days or more at a time and who eat eight or more meals there a week will have to turn over a portion of their coupons to the management.

The purpose, of course, is to prevent those who eat away from home from getting twice their share of scarce foods.

Give thanks for your country in practical way by buying War Bonds